

BUREAU VOOR DE STAATSSCHULD

Staatsschuldenplan 2026

30 september 2025

Inhoudsopgave

	Pg.
1. Voorwoord	2
2. Samenvatting Schuldstrategie en leenplan 2026	3
3. Stand van de schuld per ultimo juli 2025	6
4. Evaluatie schuldenplan 2025	15
5. Middellange termijn schuldstrategie 2025-2029	23
6. Debt Sustainability Analyse (DSA) 2025-2029	31
7. Leenplan 2026	34

1. Voorwoord

Het opstellen van een schuldenplan is een wettelijke vereiste van de minister van Financiën & Planning. In de Wet van 16 maart 2023, houdende nadere wijziging van de Wet op de Staatsschuld (S.B. 2002 no. 27, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2023 no. 51) en wel in de artikelen 15 a en 15 b zijn de vereisten van het wettelijk schuldenplan weergegeven.

In het schuldenplan moeten de volgende zaken verwerkt zijn:

- Een middellange termijn schuldstrategie gebaseerd op:
 - Kosten en risicoanalyse van de huidige bruto staatsschuld
 - Toekomstige leenvoorwaarden van de Staat
 - De vastgestelde fiscale strategie en macro economisch raamwerk door de minister van Financiën & Planning
 - Marktcondities en andere relevante factoren.
- Binnen het middellangtermijn schuldstrategie, moet het leenplan voor het begrotingsjaar 2026 worden weergegeven, gebaseerd op de cash prognose van de Staat en voorgenomen leningen en andere schuldarrangementen voor het begrotingsjaar.

De strategie voor schuldbeheer wordt naar de Centrale Bank van Suriname (CBvS) verzonden voor advies alvorens de minister van Financiën & Planning het goedkeurt. Na goedkeuring van de strategie, zal een samenvatting van het document worden gepubliceerd op de website van het Bureau voor de Staatsschuld en het Ministerie van Financiën & Planning.

In artikel 3 lid 6 bij de laatste aanpassing van de wet, is tevens aangegeven dat bij wet vastgestelde overschrijding van het obligoplafond, de regering de schuldstrategie van het Bureau moet presenteren, waarin is aangegeven hoe de schuldpositie van de Staat binnen een periode van drie jaar duurzaam zal worden gemaakt.

In artikel 28 lid 2 van de wet komt ook tot uiting dat de minister van Financien & Planning in een periode van 13 (dertien) jaren na inwerkingtreding van de laatste aanpassing van de wet, een totaal obligoplafond van 60 (zestig) procent moet realiseren.

Het Bureau voor de Staatsschuld heeft met het Medium Term Debt Management Strategy raamwerk, de middellangtermijn schuld strategie 2025-2029 uitgezet en het Leenplan voor 2026 geformuleerd.

Het schuldenplan is door de Centrale Bank van Suriname becommentarieerd en vervolgens door de Minister van Financien & Planning goedgekeurd.

Paramaribo, 30 september 2025

2. Samenvatting Schuldstrategie en leenplan 2025

Per ultimo juli 2025 bedroeg de Staatsschuld SRD 138,3 miljard, wat neerkomt op USD 3,7 miljard. Hiervan is ca. USD 2,3 miljoen achterstallig.

De schuld-bbp ratio gebaseerd op het 2024 bbp-cijfer van ABS is 94,4 procent, terwijl de schuld-bbp ratio gebaseerd op het geschatte bbp-cijfer voor 2025 van het IMF 84,5 procent bedraagt.

De schuld-bbp ratio is significant afgenomen sedert 2020, voornamelijk vanwege de stijgende bbp en de herstructurerings van schulden in deze periode.

Met het Medium Term Debt Management Strategy (MTDS) Raamwerk is het middellange termijn schuldstrategie door het Bureau voor de Staatsschuld uitgezet. Volgens de aangepaste Wet op de Staatsschuld (S.B. 2002 no. 27, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2023 no. 51) op 16 maart 2023, moet de strategie voor schuldbeheer naar de Centrale Bank van Suriname (CBvS) verzonden voor advies, alvorens de minister van Financiën & Planning het goedkeurt.

Herstructureringstraject

Binnen het herstructureringsproces is er aanzienlijke vooruitgang geboekt om uit de schulden crisis te komen. Herschikking van schulden was een belangrijk onderdeel van het IMF-Extended Fund Facility (EFF) programma geweest, dat liep tot eind maart 2025.

De stand van zaken met betrekking tot het herstructureringsproces met de buitenlandse crediteuren ziet er als volgt uit:

- Bilaterale onderhandelingen met de Paris Club crediteuren (Frankrijk, Nederland, Israël, Italië en Zweden) fase I en India zijn afgerond.
- Met de commerciële crediteur ABN-AMRO is de herschikking in 2024 afgewikkeld.
- Er is overeenstemming bereikt met een tweetal commerciële crediteuren te weten Israël Discount Bank en de Industrial and Commercial Bank of China.
- Paraplu overeenkomst fase II met de Paris Club en daaronder voortvloeiende bilaterale overeenkomsten met Frankrijk en Nederland zijn in 2025 afgerond.
- Met Credit Suisse is de herschikking in 2025 afgerond.
- Met de Exim Bank of China fase 2 met betrekking tot de Buyers credit en Preferential Buyers Credit is de herschikking in 2025 afgerond.

De stand van zaken met betrekking tot het herstructureringsproces met binnenlandse crediteuren ziet er als volgt uit:

- Alle binnenlandse schulden binnen het herstructureringsproces zijn reeds herschikt.

Middellange termijn schuldstrategie 2025-2029

De kosten en risico indicatoren op de schuldportefeuille van de Staat per ultimo 2024 geven aan dat:

- De gemiddelde kosten op de SRD-schulden hoger zijn dan op vreemde valuta schulden. De gemiddelde rentevoet is op SRD-schulden ca. 9 procent en op vreemde valuta schulden 5 procent. Op de totale schuldportefeuille is de gemiddelde rentevoet 5,6 procent.
- Een groot risico op de schuldportefeuille is het wisselkoersrisico, omdat ca. 87 procent van de schulden in vreemde valuta zijn aangegaan.

- Bij de SRD-schulden zal ca. 3,5 procent volgend jaar afgelost moeten worden, waarbij er sprake is van een herfinancieringsrisico als schulden geherstructureerd of herbelegd moeten worden tegen een hogere rentevoet en als de liquide middelen van de overheid niet toereikend zijn om af te lossen.
- De gemiddelde resterende looptijd op schuldportefeuille bedraagt ca. 6,3 jaar.
- Een ander renterisico op de schuldportefeuille zijn schulden met een variabele rentevoet, wat neerkomt op een aandeel van ca. 15,8 procent.

De middellange termijn macro economische vooruitzichten zijn afkomstig uit de negende evaluatie rapportage van het IMF voor 2025-2029 waarbij de offshore olie ontwikkelingen zijn meegenomen en wat inzichten van het Ministerie van Financiën & Planning.

- Surinaamse economie zal in 2025 – 2029 gemiddeld groeien met ca. 17,7 procent dankzij stijgende investeringen in de private sectoren als voorbereiding op de offshore olieproductie die van start gaat in 2028 en een gemoedelijke stijging van de goudproductie door hoge internationale prijzen en verhoogde vraag.
- Het geschatte bbp in lopende marktprijzen groeit van SRD 163,6 miljard in 2025 naar SRD 469,3 miljard in 2029.
- Het primair overschot van de overheid in procenten van het bbp is voor 2025 geschat op 3,0 procent en voor de daaropvolgende jaren gemiddeld op 6,6 procent door offshore olie inkomsten.
- Het financieringssaldo in procenten van het bbp is voor 2025 geschat op een tekort van ca. 1,3 procent, voor 2026 en 2027 een tekort van respectievelijk 1,0 en 1,1 procent en de daaropvolgende jaren op een overschot van ca. 5,8 en 7,2 procent van het bbp.
- De internationale reserve ontwikkelt zich van USD 1,634 miljard in 2025 naar USD 3,6 miljard in 2029.

De Amerikaanse dollar zal in lijn met internationale vooruitzichten de komende jaren depreciëren tegenover EUR en CNY. Op basis van diverse factoren waaronder bijvoorbeeld de overheidstekorten, de schuld bbp-ratio en de samenstelling van de schuldenlast wordt er voor de projectieperiode aangenomen dat de SRD tot 2027 verder in waarde verliest, met een lichte appreciatie nadien door de verwachte macro-economische stabilisatie. Ten aanzien van de variabele rentevoeten is de verwachting dat deze zullen dalen in de komende periode, waarna ze zich zullen stabiliseren.

De tekorten worden voornamelijk middels buitenlandse leningen gedekt, vanwege de beschikbaarheid van slechts multilaterale en bilaterale bronnen op bestaande leningen. In 2026 wordt naar verwachting wederom een aanvang gemaakt met de uitgifte van schatkistpapier voor het dekken van vooral lopende uitgaven van de overheid. Ontwikkeling van de binnenlandse kapitaalmarkt en het vertrouwen in de Staat als debiteur moet bewust gebeuren.

Omdat op middellang termijn financieringstekorten voornamelijk via buitenlandse leningen gedekt zullen worden, zal het volgende gebeuren aan het eind van 2029:

- Het wisselkoersrisico zal toenemen naar een aandeel van ca. 89 procent.
- Het variabele renterisico zal ook toenemen met een aandeel van meer dan 47,4 procent.
- De gemiddelde resterende looptijd zal afnemen.
- De gemiddelde kosten op de schuldportefeuille in de vorm van de rentevoet zullen 4,8 procent bedragen.

DSA 2026

De debt sustainability analyse laat een interessante ontwikkeling zien van de schuld-bbp ratio's op middellange termijn. Als gevolg van offshore olieproductie, zal de schuld-bbp ratio vanaf 2028, al onder het schuldenplafond van 60 procent komen te liggen. Desondanks, blijven er grote fiscale uitdagingen die tijdig moeten worden aangepakt.

Leenplan 2026

De begroting 2026 dat gepresenteerd wordt aan De Nationale Assemblee vertoont de volgende saldi op de diverse balansen:

- Een begrotingstekort van SRD 6,3 miljard; -3,5 procent van het bbp.
- Een primair overschot van SRD 5,7 miljard; 3,2 procent van het bbp.
- Een financieringstekort van SRD 2,1 miljard; -1,2 procent van het bbp.

De schuldenlast in de begroting komt neer op SRD 15,8 miljard en is ca. 30 procent van het totaalbedrag aan begrote overheidsuitgaven voor 2026.

De totale schuldenlast betalingen op de huidige schuldportefeuille voor het komend jaar bedraagt ca. USD 401 miljoen. Hiervan is 55 procent bestemd voor aflossingen en 45 procent voor rentebetalingen.

Het totaal begrotingstekort voor 2026 van SRD 10,5 miljard wordt als volgt gefinancierd:

- Trekkingen op alle oude leningen van multilaterale crediteuren;
- Intering op overheidsbesparingen;
- In 2026 zullen de uitgaven veelal worden afgestemd op inkomsten;
- Verdere mogelijke herstructureringen met binnenlandse en/of buitenlandse crediteuren;
- Verbeterde belastinginningen;
- Verder ontwikkelen van de lokale kapitaalmarkt vanaf 2026.

3. Stand van de schuld per ultimo juli 2025

Door de aanpassing van de Wet op de Staatsschuld op 16 maart 2023 is de stand van de totale Staatsschuld nu gelijkgesteld aan de stand van de effectieve schuld zoals het internationaal wordt vastgesteld.

De wettelijke schulddefinitie van bruto staatsschuld is als volgt verwoord in de Wet op de Staatsschuld: *“het totaal van uitstaande rechtsgeldig tot stand gekomen schuldverplichtingen ten laste van de Staat, daaronder begrepen de uitstaande lopende schuld alsmede achterstallige renten en kosten, zowel van die welke een delgingsverplichting van de Staat inhouden, als van die welke een afgeroepen waarborgverplichting van de Staat inhouden (artikel 1 lid i)”*.

In het verleden verschilde de hoogte van de schuld uitgedrukt in SRD met die gebaseerd op internationale standaarden (effectieve schuld). Dit kwam door artikel 3 lid 3:

“Van geldsbedragen luidende in vreemde muntaanduiding wordt de equivalente waarde in Surinaamse munt becijferd tegen de wisselkoersen volgens de notering van de Centrale Bank van Suriname op de laatste bankdag van het kalenderjaar waarop het nominaal bruto binnenlands product betrekking heeft”.

Door aanpassing van artikel 3 lid 3, is thans bepaald dat de te hanteren wisselkoers bij het becijferen van vreemde valuta schulden in de Surinaamse munt, de wisselkoers op de rapportage datum van de schuld gebruikt moet worden en niet op het jaareinde wisselkoers waarop het meest recente bbp-cijfer van het ABS-betrekking heeft.

Hierdoor is de hoogte van de schuld in lijn gebracht met internationale standaarden door de wisselkoers en is de hoogte van de wettelijke schuld gelijk aan de effectieve schuld.

De wettelijke schuldobligoplafond is nog steeds 60 procent van het bbp voor de totale schuld, onderverdeeld naar 35 procent voor de buitenlandse schuld en 25 procent voor de binnenlandse schuld. Het plafond is sinds 2016 overschreden, waarbij de wet meerdere malen is aangepast om deze overschreiding te accommoderen.

In de aanpassing van de Wet dit jaar moet deze ratio in 13 jaar teruggebracht worden op het oorspronkelijk niveau van 60 procent.

In de binnenlandse staatsschuldcijfers over juni 2023, is de “supplier debt” meegenomen. Dit schuldcomponent zijn achterstallige betalingen op geleverde goederen en diensten aan de overheid, waarbij de reçu’s reeds zijn opgemaakt, maar nog niet zijn betaald.

Dit component is vanaf 2023 meegenomen als onderdeel van de binnenlandse staatsschuld en wel vanaf ultimo december 2021 en vervolgens op maandbasis bijgewerkt. Hierdoor is de binnenlandse historische reeks aangepast.

Stand staatsschuld juli 2025

Per eind juli 2025 bedroeg de totale Centrale Overheidsschuld ca. SRD 138,3 miljard (ca. USD 3,7 miljard), wat een toename van ongeveer 13 procent betekent ten opzichte van december 2024, toen de schuld nog ca. SRD 122,3 miljard (ca. USD 3,5 miljard) was. Tabel 3.1 laat een duidelijke stijging zien in de staatsschuld, uitgedrukt in SRD.

Deze stijging is het gevolg van verschillende factoren:

- Tot en met juli 2025 resulteerden de trekkingen (ca. USD 381,6 miljoen) minus aflossingen (ca. USD 130,8 miljoen) een vermeerdering van USD 250,8 miljoen. Dit is het gevolg van het herkapitalisatie plan van de CBvS voor ca. SRD 8,3 miljard en de laatste IMF-tranche van ca. USD 44 miljoen.
- Daarnaast hebben betalingsachterstanden op de schuld bij de CBvS bijgedragen aan de schuldtoename in het eerste halfjaar van 2025.
- De Surinaamse munt deprecieerde met 15 in december 2024 t.o.v. juni 2024 en verder met 4 procent in juli 2025. Aangezien ca. 83 procent van de totale schuld in vreemde valuta is, heeft dit bijgedragen aan de significante stijging van de schuld in SRD-termen.
- Het saldo van de “supplier debt” is toegenomen met ca. 1,5 miljard in juni 2025 t.o.v. juni 2024.

De wettelijke schuld-bbp-ratio kwam per juli 2025 kwam uit op ca. 94,4 procent. De ratio is gebaseerd op het laatste uitgegeven bbp-cijfer van 2024, dat door het Algemeen Bureau voor de Statistiek (ABS) op 5 september 2025 werd vastgesteld op SRD 146,6 miljard.

De toename van de wettelijke schuld-bbp-ratio met 10 procentpunten ten opzichte van eind 2024 is het gevolg van de depreciatie van de SRD.

Tabel 3.1. Centrale Wettelijke overheidsschuld & schuld-bbp-ratio's op kasbasis

Nationale schuld definitie	2023-dec.	2024-jun.	2024-dec.	2025-jul.
Buitenlandse schuld in miljard SRD	96,9	81,9	100,7	108,2
Binnenlandse schuld in miljard SRD	24,9	21,8	21,7	30,1
Totale schuld in miljard SRD	121,7	103,7	122,3	138,3
Buitenlandse schuld-bbp ratio	75,8%	55,9%	68,7%	73,9%
Binnenlandse schuld-bbp ratio	19,5%	14,9%	14,8%	20,5%
Totale wettelijke schuld-bbp ratio	95,3%	70,7%	83,5%	94,4%
Totale schuld (miljard USD)	3,3	3,4	3,5	3,7
Totale schuld (miljard SRD)	121,8	103,7	122,4	138,3
Totale effectieve schuld-bbp ratio	95,8%	70,4%	83,1%	84,5%
Memorandum items				
Wisselkoers SRD/USD (e.o.p)	37,2	31,0	35,4	37,0
BBP in miljard SRD-ABS data	127,066	146.551	146.551	146.551
BBP in miljard SRD IMF-schatting				163,645

Bron: Bureau voor de Staatsschuld, CBvS, ABS, IMF e.o.p.= end of period bbp in lopende marktprijzen

De druk die de staatsschuld per juli 2025 uitoefent op de totale productie (inkomen) van de economie komt neer op een verhouding van ongeveer 85 procent, gebaseerd op de geschatte bbp-cijfers voor 2025 van ca. SRD 163,6 miljard van het IMF. Er is sprake van een toename van ca. 2 procent punten ten opzichte van eind 2024 vanwege het herkapitalisatie-plan van de CBvS en de opgelopen achterstallige betalingen aan deze instituut.

Van de totale schuld-bbp ratio van 84,5 procent volgens de internationale definitie en 94,4 procent volgens de wet voor juli 2025 had ca. 0,3 procent betrekking op achterstanden op

zowel binnenlandse als buitenlandse schulden (tabel 3.3). De opgebouwde betalingsachterstanden per juli 2025 bedroegen totaal USD 2,3 miljoen, waarbij het gaat om binnenlandse achterstanden bij voornamelijk de Centrale Bank van Suriname.

Tabel 3.2: Status en categorisering Staatsschuld incl. achterstanden per ultimo juli 2025

BINNENLAND-commerciële schuld				BUITENLAND-commerciële schuld			
Schuldonderdelen	mln. USD	%bbp (ABS data)	% bbp (IMF data*)	Schuldonderdelen	mln. USD	%bbp (ABS data)	% bbp (IMF data*)
Schatkistpapier (SRD)	1,9	0,0	0,0	Eurobond (Oppenheimer)	693,8	17,5	15,7
Commercieel (SRD)	1,8	0,0	0,0	Overig commercieel	130,0	3,3	2,9
Schatkistpapier (VV)	16,8	0,4	0,4				
Commercieel (VV)	145,0	3,7	3,3				
Supplier Debt	194,4	4,9	4,4				
Sub-Totaal	359,9	9,1	8,1	Sub-Totaal	823,8	20,8	18,6
BINNENLAND-niet commerciële schuld				BUITENLAND-niet commerciële schuld			
mln. USD	% bbp (ABS data)	% bbp (IMF data*)		mln. USD	%bbp (ABS data)	% bbp (IMF data*)	
Centrale Bank	453,3	11,4	10,2	Bilateraal-Concessional	282,0	7,1	6,4
				Bilateraal- non Concessional	238,8	6,0	5,4
				Multilateraal	1.581,0	39,9	35,7
Sub-Totaal	453,3	11,4	10,2	Sub-Totaal	2.101,8	53,1	47,5
BINNENLAND TOTAAL	813,2	20,5	18,4	BUITENLAND TOTAAL	2.925,6	73,9	66,1
Wettelijke obligoplafond		25	25	Wettelijke obligoplafond		35	35
					mln. USD	%bbp (ABS data)	% bbp (IMF data*)
Totale Staatsschuld					3.738,8	94,4	84,5
Bbp mp 2024-ABS data					3.960,9		
Bbp mp 2025-*IMF data					4.423,0		

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

*Concessionele schulden zijn schulden met een langere looptijd en een lagere rentevoet. Volgens het IMF wordt een lening als concessioneel beschouwd als de “grant element (GE)” van de lening gelijk is aan groter en gelijk aan 35 procent. De “grant element” op een lening wordt gedefinieerd als het verschil tussen de nominale waarde van de lening en de som van de gediscoteerde toekomstige aflossingen (contante waarde), uitgedrukt als een percentage van de nominale waarde van de lening. Hoe langer de looptijd en lager de rentevoet, hoe hoger het percentage van de grant element zal zijn. De concessionele bilaterale schulden zijn veelal leningen van Exim Bank China.

Tabel 3.3: Achterstanden op Staatsschuld componenten per ultimo juli 2025

BINNENLAND-commerciële schuld				BUITENLAND-commerciële schuld			
Schuldonderdelen	mln. USD	%bbp (ABS data)	% bbp (IMF data*)	Schuldonderdelen	mln. USD	%bbp (ABS data)	% bbp (IMF data*)
Schatkistpapier (SRD)	-	-	-	Eurobond (Oppenheimer)	-	-	-
Commercieel (SRD)	0,0	0,0	0,0	Overig commercieel	-	-	-
Schatkistpapier (VV)	-	-	-				
Commercieel (VV)	0,6	0,0	-				
Supplier Debt	11,1	0,3	0,3				
Sub-Totaal	11,7	0,3	0,3	Sub-Totaal	-	-	-
BINNENLAND-niet commerciële schuld				BUITENLAND-niet commerciële schuld			
mln. USD	% bbp (ABS data)	% bbp (IMF data*)		mln. USD	%bbp (ABS data)	% bbp (IMF data*)	
Centrale Bank	1,7	0,0	0,0	Bilateraal-Concessional	-	-	-
				Bilateraal- non Concessional	-	-	-
				Multilateraal	-	-	-
Sub-Totaal	1,7	0,0	0,0	Sub-Totaal	-	-	-
BINNENLAND TOTAAL	13,4	0,3	0,3	BUITENLAND TOTAAL	-	-	-
Wettelijke obligoplafond		25	25	Wettelijke obligoplafond		35	35
					mln. USD	%bbp (ABS data)	% bbp (IMF data*)
Totale Staatsschuld					13,4	0,3	0,3
Bbp mp 2024-ABS data					3.960,9		
Bbp mp 2025-*IMF data					4.423,0		

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Nieuwe aangegane leningen in juli 2024-juli 2025

In de periode vanaf juli 2024 tot en met juli 2025 zijn er in totaal twaalf nieuwe leningsovereenkomsten gesloten ter waarde van totaal ca. USD 540 miljoen, allemaal met buitenlandse crediteuren. In deze periode zijn er geen nieuwe leningen aangegaan met binnenlandse crediteuren. Drie van de binnenlandse leningen nemen de vorm in van

schuldovertakes van crediteuren van de Staat en hebben een totale waarde van USD 63,2 miljoen. Een lening was de schuldovertake van Credit Suisse-UBS door Hakrinbank ter waarde van EUR 8,9 miljoen.

Daarnaast werden er Staatsobligaties uitgegeven om de Centrale Bank van Suriname te herkapitaliseren voor SRD 8,4 miljard tegen 9 procent rente, met looptijden van 6 tot 10 jaar en bullet-aflossing.

Tabel 3.4. Nieuw aangegane binnenlandse leningen in de periode juni 2024-mei 2025

Crediteur	Datum ovk.	Bedrag	Doel	Interest	Looptijd
Finabank N.V.	17/07/2024	USD 16,3 mln.	Schuld overname Kuldipsingh N.V.	3,5 procent	1 jaar
Centrale Bank van Suriname (CBvS)	26/08/2024	SRD 1 mld. cash + SRD 8,4 mld. overheid instrumenten	Herkapitalisatie van CBvS	9 procent	6,7,8,9 en 10 jaren
Finabank N.V.	20/02/2025	USD 11,9 mln.	Schuld overname Baitali N.V.	5 procent	2 jaren
Finabank N.V.	13/03/2025	USD 35 mln.	Schuld overname Kuldipsingh N.V.	5 procent	5 jaren
Hakrinbank	29-04-2025	EUR 8,9 mln	Schuldovertake van Credit Suisse-UBS door Hakrinbank met haircut van EUR 2, 2 mln. De schuld is hierdoor omgezet tot een binnenlandse schuld.	7,95 procent	7 jaren, 2 jaren grace

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tabel 3.5. Nieuw aangegane buitenlandse leningen in de periode juni 2024-mei 2025

Crediteur/ lening	Datum ovk.	Bedrag	Doel	Interest	Looptijd
IaDB	17/06/2024	USD 30 mln.	Herstellen van cultureel erfgoed en hun stedelijke omgeving	SOFR based	25 jaren
IMF Promissory Note	25/06/2024	SDR 19,1 mln.	Stimuleren van de economie- en begrotingssteun	SDR interest rate + margin	10 jaren,
ISDB	26/08/2024	USD 47,7 mln.	Expansion of the power transmission and distribution Systems Project	SOFR Based interest + margin	20 jaren
IMF Promissory Note	20/9/2024	SDR 19,1 mln.	Begrotingssteun	SDR interest + margin	10 jaren
IaDB	06/11/2024	USD 150 mln.	Herstel van fiscale duurzaamheid en stimulering van economische groei.	SOFR Based interest + margin	20 jaren, 5,5 jaren grace.
IaDB	08/11/2024	USD 40 mln.	Onderwijskansen en concurrentie-vermogen verbeteren.	SOFR Based interest + margin	25 jaren, 5,5 jaren grace.

IaDB	16/12/2024	USD 30 mln.	Verbetering van Suriname's institutionele capaciteit voor landbeheer.	SOFR Based interest + margin	22,5 jaren, 8 jaren grace
IaDB	16/12/2024	USD 40 mln.	Armoedebestrijding in Suriname door uitbreiding van sociale bescherming.	SOFR Based interest + margin	25 jaren, 5,5 jaren grace
IaDB	16/12/2024	USD 45 mln.	Bevordering van sociaaleconomische ontwikkeling van de Amazone-dorpen in Suriname.	SOFR Based interest + margin	23,5 jaren, 7 jaren grace.
IMF Promissory Note	24/12/2024	SDR 33,6 mln.	Begrotingssteun	SDR interest rate + margin	10 jaren, 4,5 jaren grace
Saudi Fund for Development	10-02-2025	75 mln. Saudi Riyals (USD 20 mln.)	Uitbreiding van energie transmissie- en distributiesystemen	3 procent	20 jaren, 5 jaren grace
IADB	17-02-2025	USD 25 mln.	Ondersteuning van de luchtvaartsector in Suriname	SOFR + margin	23,5 jaren, 7 jaren grace
World Bank – International Development Association (IDA)	28-02-2025	SDR 17 mln. (USD 22.2 mln.)	Klimaatadaptatie en verminderen van overstromingsrisico	0,75 procent	19 jaren
IMF Promissory Note	25-03-2025	SDR 33,6 mln (USD 44,6 mln)	Begrotingssteun	SDR-interest rate + margin	10 jaren

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Met de Inter American Development Bank (IADB) zijn zes overeenkomsten aangegaan in deze periode ter waarde van totaal ruim USD 330 miljoen. Deze leningen zijn voornamelijk aangegaan met als doel het stimuleren en verduurzamen van de economie en infrastructuur, en het ondersteunen van sociaal maatschappelijke projecten in Suriname. Al deze leningen hebben een looptijd variërend van 20 tot en met 25 jaar en een SOFR gebaseerde rentepercentage met een opslag.

Met de Islamic Development Bank (IsDB) is een overeenkomst gesloten ter waarde van ruim USD 47,68 miljoen met een SOFR gebaseerde rente en een looptijd van 20 jaar.

Met het Saudi Fund for Development is een overeenkomst gesloten voor 75 miljoen Saudi Riyals (USD 20,25 miljoen) met een looptijd van 20 jaar en een rente van 3 procent per jaar. Beide overeenkomsten zijn bedoeld voor energieprojecten.

Met de Wereldbank is er een overeenkomst gesloten ter waarde van SDR 17 miljoen (ruim USD 23,27 miljoen), met een looptijd van 19 jaar en een rentepercentage van 0,75 procent bedoeld voor betere klimaatbeheersing.

Ten slotte zijn er drie overeenkomsten gesloten met het International Monetary Fund (IMF) ter waarde van SDR 86,3 miljoen (ruim USD 118 miljoen) allemaal met een looptijd van 10 jaar en een SDR gebaseerde rente, bedoeld als begrotingssteun.

Ruimte voor het aangaan van nieuwe schulden

De schuld-bbp ratio, de indicator waarop het obligo (leen) plafond gebaseerd is. In de Wet op de Staatsschuld is aangegeven, dat met het laatste bbp-cijfer van ABS gewerkt moet worden. In tabel 3.1 is reeds tot uiting gekomen dat de huidige wettelijke schuld-bbp ratio per ultimo juli 2025 95 procent bedraagt, terwijl de effectieve schuld-bbp ratio ca. 85 procent bedraagt. Het obligoplafond nog steeds ruim overschreden.

Tijdens het IMF programma was er geleend om het economisch herstelprogramma te financieren. Via aanpassing van de Wet was er ruimte hiervoor gecreëerd. Met de afronding van het programma, zou de regering naar het DNA moeten gaan om toestemming te vragen voor het aangaan van nieuwe schulden. Echter heeft de overheid zeker tot en met 2027 nog steeds behoefte om te lenen, om haar financieringstekorten te kunnen dekken.

Ten aanzien van het overschrijden van het leenplafond en het aangaan van nieuwe leningen geeft de Wet op de Staatsschuld het volgende aan:

- De moederwet, in dit geval de Wet op de Staatsschuld (SB. 2002 no. 27), bepaalt in artikel 3 lid 5 dat voor overschrijding van het obligoplafond goedkeuring bij wet is vereist.
- Bij de wetswijziging in 2020 (SB no 185) is het strenge regiem aanzienlijk versoepeld en op artikel 3a leden 1 en 2 wordt geacht goedkeuring te zijn verleend overeenkomstig artikel 3 lid 5. Tevens is bij deze wijziging in artikel II een overgangsbepaling is opgenomen die de regering o.a. 6 jaar geeft om de totale schuld terug te brengen tot 60% van bbp en wel tot 2 oktober 2026.
- Bij de wijziging in 2023 (S.B. 2023 no. 185) is een verandering teweeggebracht die betrekking heeft op nieuwe leningen. In wet is opgenomen dat artikel 3a wordt vernummerd tot artikel 3 lid 6, waarin is opgenomen dat het obligoplafond uitsluitend kan worden overschreven in uitzonderingsgevallen t.w. economische recessie van minimaal 2 jaar en bij een natuurramp (artikel 3 lid 5) en iedere overschrijding van het obligoplafond vergezeld moet zijn van een schuldstrategie van het Bureau voor de Staatsschuld (artikel 2 lid 6).

Conclusie: *De overheid mag thans geen nieuwe leningen aangaan, ook omdat er geen sprake is tenminste 2 jaar economische recessie en een natuurramp.*

Gezien het feit dat in de periode 2025-2027, vlak voordat de offshore olie-inkomsten naar verwachting binnen zullen komen om voor verlichting te zorgen, en de overheid nog niet instaat is uit eigen inkomsten alle uitgaven te dekken, waardoor er nog steeds behoefte is om te lenen om het financieringstekort van de goedgekeurde begroting, te kunnen dekken.

Echter moeten er enkele scherpe kanttekeningen geplaatst worden bij het opmaken van de overheidsbegroting en het dekken van de financieringstekorten van de Staat:

- Alle uitgaven van de overheid, moeten op de begroting worden opgebracht om voor goedkeuring na de debatten in het Parlement, als wet te worden verheven.
 - ✓ Echter is gebleken dat de herkapitalisatie niet is opgenomen in de goedgekeurde begroting van 2025. Deze uitgave wordt wel gepresenteerd in de realisatie cijfers van het eerste kwartaal van 2025 en wel bij het onderdeel subsidies en bijdragen.

- ✓ Als overheid een lening via een bank wilt verstrekken aan de SLM, moet dat ook zijn opgenomen in de overheidsuitgaven via de begroting, voordat deze lening aangegaan kan worden
- ✓ Dit geldt voor elke nieuwe die getekend wordt en waarop in een begrotingsjaar getrokken wordt. Alle overheidsuitgaven moeten worden opgenomen in de begroting.
- Het is van belang dat het Parlement het overheidsbeleid kritisch beoordeelt om tot goede wetgeving te komen wat betreft de begroting en de implicaties daarvan. Dit geldt ook voor de wijze waarop tekorten worden gefinancierd via nieuwe leningen. Het is aanbevelenswaardig de Staatsschuld meer beheersbaar te maken door prudent begrotings- en schuldenbeleid.
- Als de begroting van 2026 in DNA dit jaar wordt goedgekeurd, waarin is aangegeven dat er sprake is van een tekort dat gedekt dient te worden, zal de Wet op de Staatsschuld daarna wederom aangepast moeten worden om uitvoering van de goedgekeurde begroting, mogelijk te maken.

Advies aanpassing Wet op de Staatsschuld

Voorgesteld wordt om een aanpassing van de Wet op de Staatsschuld te laten gelden voor slecht Artikel 3 lid 5 waarin is aangegeven:

Voor overschrijding van een obligoplafond geleden krachtens de leden 1, 2 en 4 van dit artikel is goedkeuring bij wet vereist en geldt slechts in de volgende gevallen:

- a. bij tenminste twee jaar van economische recessie, waardoor financiering van overheidstekorten noodzakelijk is;
- b. ter financiering van de effecten veroorzaakt door natuur- en klimaatrampen, en elke andere vorm van noodtoestand als afgekondigd door de President, waarbij de noodreserve is uitgeput.

Net als bij de aanpassing van de Wet op de Staatsschuld in 2020, zou bij dit artikel een aanpassing moeten komen, waarbij de regering voor 2 jaar tot en met 2027, vanwege de economische uitdagingen waarin zij verkeerd, om begrotingsuitgaven tegenover inkomsten, te kunnen dekken, het obligoplafond verder mag overschrijden door het aangaan van nieuwe leningen, zonder dat de beperking in dit artikel dat belet. De wetsaanpassing zal moeten aangeven dat geacht goedkeuring te zijn verleend overeenkomstig artikel 3 lid 5 tot en met eind 2027.

Kosten risicoanalyse op de schuldportefeuille 2022- 2024

Voor de kosten- en risicoanalyse van de overheidsschuld per ultimo 2024 is de supplier debt buiten beschouwing gelaten. De indicatoren worden in tabel 3.6 gepresenteerd.

De schuldenlast projecties hebben betrekking op de uitstaande schulden van multilaterale-, bilaterale en commerciële schulden. Alle buitenlandse herschikking zijn meegenomen, ook de voorlopige herschikte schuldenlast betalingen van de nog niet getekende bilaterale met betrekking tot fase 2 herschikking met Israël en Italië onder de Paris Club en met China zijn meegenomen.

Bij de binnenlandse schuld zijn de projecties van schuldenlast betalingen van alle crediteuren meegenomen inclusief de herkapitalisatie van de CBvS in de vorm van de uitgifte van

Staatsobligaties ter waarde van SRD 8,4 miljard, schatkistpapier, alle leningen van de banken (DSB, Republic Bank, Finabank en de Hakrinbank) en de diverse leningen met betrekking tot infrastructurele projecten.

Het dominante aandeel van vreemde valuta schulden in de schuldportefeuille van ca. 87 procent per ultimo 2024, blijft een sterk wisselkoersrisico met zich meebrengen. Dit drukt zwaar op de schuldenlastbetalingen van de overheid bij opwaartse wisselkoersfluctuaties van de lokale munteenheid.

De gemiddelde rentevoet op de totale schuldportefeuille bedraagt ca. 5,6 procent per eind 2024, waarbij de gemiddelde rentevoet op SRD-schulden ca. 9 procent is en op de vreemde valuta schulden 5,0 procent bedraagt. De gemiddelde rentevoet op de totale schuldportefeuille is toegenomen met ca. 0,5 procentpunten ten opzichte van ultimo 2023.

Dit komt mede doordat enkele leningen van IADB die oorspronkelijk een variabele rentevoet hadden, in 2024 waren geconverteerd tegen een (hogere) vaste rentevoet om de variabele rentevoet enigszins te mitigeren.

Tabel 3.6. Kosten & Risico indicatoren schuldportefeuille per ultimo 2022-2024

Risico Indicatoren op de schuldportefeuille		2022	2023	2024
Nominale totale schuld als percentage van het bbp		113,6	96,6	84
Kosten indicator	Gemiddelde gewogen rentevoet (percentage)	6,4	5,1	5,6
Herfinancierings- risico Rentevoetrisico	Schulden die in 1 jaar betaald moeten worden (percentage van het totaal)	7,8	5,2	5,6
	Schulden die in 1 jaar betaald moeten worden (percentage van bbp)	9,2	3,8	4,9
	Average Time to Maturity (ATM) vreemde valuta schulden (jaren)	6,7	6,9	6,7
	Average Time to Maturity (ATM) SRD schulden (jaren)	12,7	9,5	10,0
	Average Time to Maturity (ATM) totale portefeuille (jaren)	7,3	7,5	7,2
Rentevoet risico	Average Time to Refixing (jaren)	5,3	6,1	6,3
	Schuld "refixing" in 1 jaar (percent of totaal)	39,5	34,2	21,2
	Schulden met een vaste rentevoet inclusief schatkistpapier (procent van totaal)	66,3	73,0	84,2
	Schatkistpapier (procenten van totaal)	0,7	3,9	0,6
Vreemde Valuta risico	Foreign currency debt (percent of total debt)	86,0	89,0	87,0
	Vlottende buitenlandse valuta schuld (percentage van reserve)	14,5	10,4	12,3

Bron: Bureau voor de Staatsschuld MTDS-raamwerk van september 2024

De gemiddelde resterende looptijd (ATM) van de schuldportefeuille per ultimo 2024 is 7,2 jaar, waarbij de gemiddelde looptijd op vreemde valuta en SRD-schulden respectievelijk 6,7 jaar en 10 jaar bedroegen. Door de uitgifte van staatsobligaties in het kader van de herkapitalisatie van de CBvS is de gemiddelde looptijd van de SRD-schuld per ultimo 2024, verlengd met een half jaar. De kortlopende schulden maken circa 5,6 procent uit van de uitstaande schuld. Dit aandeel is afgenomen, vanwege het aflossen van achterstanden en de herschikking van de schulden in de afgelopen 3 jaar.

De schuldherstructurering heeft ook het renterisico verminderd, doordat het aandeel van de schuld met variabele rente is gedaald van ongeveer 34 procent in 2022 naar circa 16 procent

eind 2024. De verlaging van het renterisico is ook het gevolg van de renteconversie van enkele IADB leningen in 2024 en het afwickelen van de schatkisapieren.

Daarnaast is de ATR (Average Time to Refixing) op de schuldenportefeuille in de afgelopen periode vrij stabiel te noemen en ligt beneden de target van 30 procent. De schuldportefeuille heeft minder renterisico dan maximaal toegestaan.

Deze indicator geeft aan het gemiddelde aantal jaren totdat de rente op uitstaande schulden opnieuw wordt vastgesteld. Het meet de renterisico en rollover-risico van de schuldportefeuille.

Credit rating van Suriname

In oktober 2024 heeft Moody's Investors Service de credit rating van Suriname verhoogd van Caa3 Stable naar Caa1 Positive. Hoewel een Caa1 score als een "speculative grade" wordt beschouwd vindt Moody's wel dat de vooruitzichten er positief uit zien. Dit heeft onder andere te maken met de afwikkeling van de herschikking van buitenlandse commerciële schulden, het inlopen van de achterstanden op de binnenlandse schulden en de verbeterde macro economische indicatoren in 2024.

Standard & Poor's heeft Suriname in december 2023 een CCC+ (stable) rating gegeven. CCC wordt gezien als een "non-investment grade" maar de vooruitzichten worden wel stabiel geacht. Fitch Ratings heeft in april 2021 een RD rating toegekend aan Suriname, wat staat voor "restricted default". Recent zijn er geen nieuwe ratings uitgegeven door deze instanties, mochten ze dat op korte termijn wel doen dan is de verwachting dat de ratings zullen stijgen.

De Export-Import Bank van de Verenigde Staten heeft in augustus 2025 gecommuniceerd Suriname te blijven beoordelen met hun risicocategorie F. Ondanks recente verbeteringen in de macro-economische stabiliteit, waaronder de succesvolle afronding van een driejarig IMF-traject en een daling van de inflatie, blijft de buitenlandse schuld van Suriname hoog wat voor hen de reden is om de rating te handhaven.

Een verbeterde soevereine credit rating van het land is erg belangrijk voor zowel de overheid als de particuliere sector, omdat dit bepalend is voor toekomstige financiële voorwaarden bij het aangaan van buitenlandse leningen.

4. Evaluatie schuldenplan 2025

In dit halfjaarlijkse bijgewerkte Staatsschuldenplan 2025, is de aandacht gevestigd op het voorlopig resultaat van het begrotingsjaar 2025, zoals het financieringsresultaat tot en met juni 2025 en de dekking van de tekorten in deze periode.

Daarnaast komen de volgende onderdelen voor in het document, te weten: de stand van de staatsschuld tot en met juli 2025, de nieuwe leningen die zijn aangegaan in de periode juni 2024 – juli 2025, kosten en risicoanalyse gebaseerd op stand van de schuld per eind 2024 en de stand van zaken van het herstructureringstraject.

Stand van zaken Herstructurerings traject

In de periode 2022- juli 2025 heeft Suriname aanzienlijke vooruitgang geboekt in het herschikken van zowel binnenlandse als buitenlandse schulden, met als doel de druk op de overheidsfinanciën te verlichten en ruimte te creëren op de begroting voor het doen van andere uitgaven op het gebied van de sociale sectoren etc.

In tabel 4.1 is het overzicht gepresenteerd van de afronding van de schuldverschikkingen op zowel buitenlandse als binnenlandse schulden.

Tabel 4.1 Overzicht van de schuldverschikkingen

Buitenlandse Schuld Afgerond	Binnenlandse Schuld Afgerond	Buitenlandse Schuld nog af te ronden
• Paris Club fase 1: Frankrijk, Nederland, Israël, en Italië in 2022-2023 • Paris Club fase 2: Frankrijk en Nederland in 2024-2025 • India in 2023 • Eurobond in 2023 • China fase 1 in 2024 • Industrial & Commercial Bank of China (ICBC) in 2024 • ABN-AMRO in 2024 • Israël Discount Bank in 2024 • Credit Suisse in 2025 • China: fase 2 van Buyer's credit en Preferential Buyer's Credit in 2025	• Infrastructurele werken aannemers in 2021 • CBvS in 2023 • Schatkistpapierhouders in 2023 • Leningen Banken in 2023 en 2024	• China: fase 2 voor de concessionele leningen in lijn met Paris Club • Italië en Israël onder Paris Club.

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Alle binnenlandse schulden zijn reeds verschikt. Bij de buitenlandse schuld moeten nog enkele verschikkingsovereenkomst m.b.t. fase 2 verschikking plaatsvinden te weten:

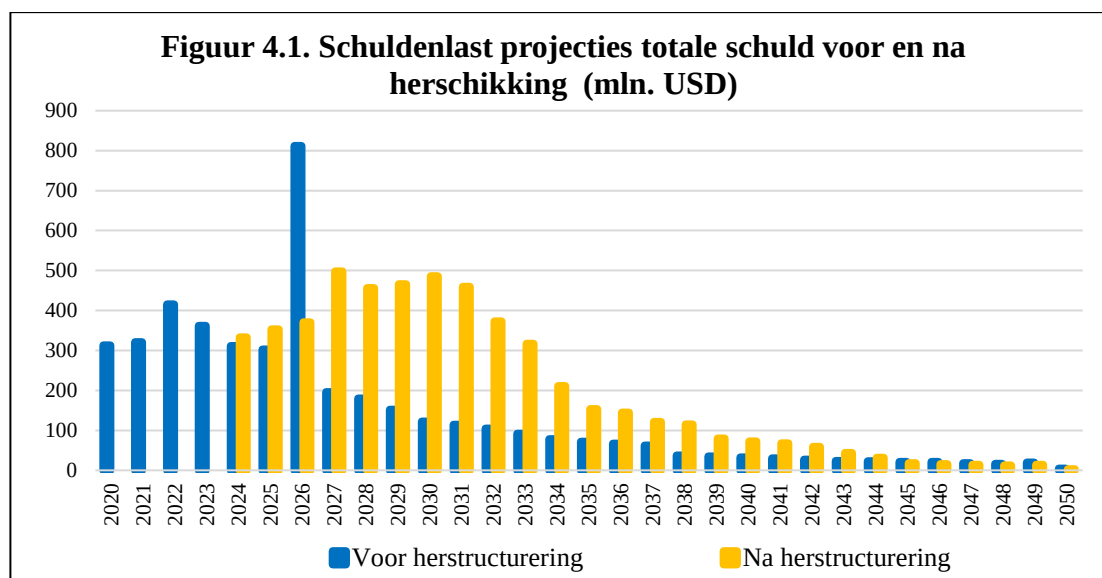
- De tweede fase van de verschikking van de concessionele leningen met China, in lijn met de Paris Club verschikking
- De tweede fase van de verschikking onder Paris Club met Italië en Israël.

Fase I herschikking bij deze crediteuren van “flows” (achterstallige rente en aflossingen tot en met eind 2021 en de schuldenlast (interest en aflossingen) tijdens de programma periode 2022–2024. Fase II herschikking heeft betrekking op de “stock” dat is de uitstaande schuld per januari 1, 2025.

In april 2025 werd de laatste commerciële buitenlandse schuld herschikt en wel de schuld aan Credit suisse. Op 28 februari 2025 werd de schuld verkocht aan de lokale crediteur Hakrinbank N.V. Vervolgens werd de schuld geherstructureerd tegen een haircut van 29 procent. Deze lening werd daarmee een binnenlandse schuld op 29 april 2025, nadat de overeenkomst door beide partijen werd ondertekend.

Door de herstructurering van zowel buitenlandse- als binnenlandse leningen werd het aflossingsprofiel van de staatsschuld aangepast, wat in de periode 2022–2026 voor enige verlichting op de overheidsbegroting zorgde (grafiek 7.4).

Voor herstructurering, bedroeg de totale schuldenlast voor de jaren 2022–2026 USD 2,7 miljard. Na herstructurering, werd dit bedrag teruggebracht tot USD 1,6 miljard. De verlichting in de schuldenlastbetalingen gedurende het programma in de periode 2022–2024 bedroeg ca. USD 582 miljoen

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Schuldkwijtschelding van China

In de jaren 2004-2009 ontving de regering van Suriname enkele rentevrije leningen van de China Development Bank in het kader van economische en technische samenwerking. Per 1 januari 2022 bedroeg de totale uitstaande officiële schuld van deze leningen RMB 320 miljoen. De regering van de Volksrepubliek China heeft ingestemd met kwijtschelding van het volledig bedrag van deze schuld. De administratieve procedures dienen nog te worden afgerond. Sinds januari 2022 zijn deze leningen uit de buitenlandse schuldportefeuille van de Surinaamse overheid verwijderd en maakten geen onderdeel uit van het herstructureringsproces.

Evaluatie Leenplan 2025

Het leenplan geeft een overzicht van de wijze hoe het financieringstekort van de overheid in het begrotingsjaar van 2025 gedekt moet worden. Het financieringstekort is het tekort dat gedekt moet worden met nieuwe leningen en zal de staatsschuld doen stijgen.

Het financieringssaldo of totale tekort van de overheid, is het verschil tussen de overheidsinkomsten en de overheidsuitgaven, waarbij trekkingen als inkomsten en aflossingen op schulden als uitgaven niet worden meegenomen.

Het primaire saldo is het verschil tussen de inkomsten van de overheid en de niet-rentedragende uitgaven. Het primaire saldo is de meest nauwkeurige weerspiegeling van de budgettaire beleidsbeslissingen van de overheid, het is in principe het financieringssaldo, waarbij de rentelasten niet worden meegenomen bij de uitgavenzijde.

Tabel 2.1. Overheidsfinanciën in 2025

Indicatoren	Goedgekeurde Begroting 2025 in SRD mln.	Realisatie jan.-jun 2025 in SRD mln.	Realisatie in % begroting
Totale ontvangsten (GFS)	46.852,9	23.550,0	50,3
Belasting ontvangsten	32.829,9	16.761,3	51,1
Directe belastingen	15.205,7	7.520,6	49,5
Indirecte belastingen	17.624,2	9.240,8	52,4
Niet-belasting ontvangsten	13.706,7	6.566,9	47,9
Schenken	316,3	221,7	70,1
Totale uitgaven (GFS)	58.565,6	37.321,6	63,7
Personele uitgaven	16.554,1	7.303,3	44,1
Aanschaf goederen en diensten	9.229,0	5.435,2	58,9
Subsidies en bijdragen	19.555,6	9.110,6	46,6
Transfer (herkapitalisatie)	-	9.381,9	-
Interest	6.563,9	2.984,8	45,5
Kapitaalsuitgaven	6.663,0	3.105,9	46,6
Resultaat Primaire balans	-5.148,8	-10.786,9	-209,5
Financieringstekort (GFS)	-11.712,7	-13.771,6	117,6
Financieringstekort in % bbp	-7,2	-6,6	
Primaire balans in % bbp	-3,1	-8,4	
Bbp-cijfer	163.644,9	163.644,9	

Bron: Economische Aangelegenheden, Ministerie van Financiën & Planning, ABS, IMF

GFS: Government Finance Statistics Manual (Internationale standaard voor de presentatie van de begroting)

In de Ontwerpbegroting 2025 dat was ingediend bij DNA, was het primair saldo 3,5 procent van het geschatte bbp over 2025 en het financieringsoverschot van 1,0 procent.

In december 2024, had het Ministerie van Financiën & Planning, in afstemming met het IMF het primair saldo teruggebracht tot 2,7 procent en het financieringstekort voor 2025 was toen begroot op 0,8 procent van het bbp voor 2025.

In tabel 2.1 komt tot uiting dat de goedgekeurde begroting van **2025** een financieringstekort van SRD 13,8 miljard aangeeft dat 6,6 procent van het BBP bedraagt. Verder weergeeft het primair saldo een tekort van 8,4 procent van het BBP-tekort wat neerkomt op ca. SRD 10,8 miljard.

Tabel 2.2. Overheidsinkomsten en -uitgaven januari-juni 2025 (SRD miljoen)

	Eerste kwartaal 2025	Tweede kwartaal 2025	Totaal
Totale inkomsten van de overheid	10.737,2	12.812,8	23.550,0
Belastingontvangsten	7.364,0	9.397,3	16.761,3
Directe belastingen	2.976,7	4.543,8	7.520,6
Indirecte belastingen	4.387,3	4.853,5	9.240,6
Niet-belasting ontvangsten	3.186,4	3.380,6	6.566,9
Schenkingen	186,8	35	221,7
 Totale uitgaven van de overheid	 22.103,8	 15.217,8	 37.321,6
Lopende uitgaven	20.751,8	13.463,9	34.215,7
Personele uitgaven	3.426,1	3.877,2	7.303,3
Aanschaf goederen en diensten	2.321,4	3.113,8	5.432,2
Subsidies en bijdragen	4.260,2	4.850,4	9.110,6
Transfer (herkapitalisatie)	9.381,9		9.381,9
Interest	1.362,2	1.622,5	2.984,8
Kapitaaluitgaven	1.352,0	1.753,9	3.105,9
Balans Primaire rekening	-10.004,4	-782,5	-10.786,9
Balans Totale rekening	-11.366,6	-2.405,0	-13.771,6
Statistische verschillen	5,9	-147,9	-142,0
 Financieringstekort	 -11.360,8	 -2552,8	 -13.913,6

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

In tabel 2.2. wordt het overzicht van inkomsten en uitgaven op maandbasis in 2025 gepresenteerd. In de periode januari - juni 2025 liet de primaire balans een tekort zien van SRD 10,8 miljard, wat neerkomt op -3,1 procent van het geschatte bbp voor 2025. Het financieringsresultaat van de overheid vertoonde in dezelfde periode een tekort van SRD 13,8 miljard, oftewel 6,6 procent van het bbp. Het tekort is enerzijds het gevolg van tegenvallende inkomsten, terwijl de uitgaven aanzienlijk stegen mede als gevolg van verhoogde sociale uitkeringen en personele lasten, maar voornamelijk door de herkapitalisatie van de CBvS ter waarde van SRD 9,4 miljard.

De totale overheidsuitgaven kwamen uit op SRD 37,3 miljard, wat overeenkomt met 63,7 procent van de uitgavenbegroting voor 2025, terwijl de inkomsten uitkwamen op SRD 23,6 miljard, ofwel 50,3 procent van de begroting.

De totale overheidsinkomsten tot en met juni 2025 bedroegen ca. SRD 23,6 miljard. Het merendeel van deze inkomsten, namelijk ca. 71 procent, was afkomstig uit belastingontvangsten. Binnen deze categorie vormen de indirecte belastingen uit de niet-mijnbouwsector de voornaamste bron van inkomsten. In het bijzonder kwamen deze belastingen grotendeels voort uit de heffing van de belasting over de toegevoegde waarde

(btw), die sinds de invoering een steeds belangrijkere rol is gaan spelen in het fiscaal beleid van de overheid.

De significante uitgaven van de overheid dat gezorgd heeft voor het groot tekort in deze periode, is vooral toe te schrijven aan de herkapitalisatie van de CBvS in januari ter waarde van SRD 9,4 miljard. Deze uitgave is geboekt onder de post transfer en was niet opgenomen in de ontwerpbegroting. Volgens de GFS-regels moet herkapitalisatie geboekt worden als een bijdrage. Van dit bedrag werd SRD 1 miljard in contant betaald aan de CBvS, terwijl SRD 8,4 miljard in de vorm van staatsobligaties werd uitgegeven. De schuldenlast betalingen uit hoofde van de uitgifte van deze staatsobligaties zijn wel opgenomen in de begroting van 2025.

De uitgaven aan subsidies en bijdragen bedroegen ca. SRD 9,1 miljard, goed voor 24 procent van de totale overheidsuitgaven. Personele kosten lagen rond de SRD 7,3 miljard, ofwel 20 procent van de uitgaven. De uitgaven aan goederen en diensten stegen ten opzichte van dezelfde periode in het voorgaande jaar en kwamen uit op SRD 5,4 miljard. Deze stijging houdt verband met het verkiezingsjaar, waarin dergelijke uitgaven doorgaans toenemen en vaak van eenmalige aard zijn.

De kapitaaluitgaven bedroegen SRD 3,1 miljard, als gevolg van striktere prioriteiten en beperkte beschikbare liquide middelen. Hierdoor bleef weinig ruimte over voor investeringen.

Wanneer de herkapitalisatie van de CBvS buiten beschouwing wordt gelaten, is het resultaat van overheidsfinanciën in de periode januari-juni 2025 als volgt:

- een primair tekort van -0,9 procent van het bbp (SRD 1,4 miljard)
- een financieringsresultaat op -2,7 procent (ca. SRD 4,4 miljard).

Tot en met juni beliepen de netto financiële transacties een tekort van ongeveer SRD 14 miljard. In tabel 2.3 komt tot uiting hoe de financiering van de tekorten is geschied. De financiering vond plaats door het aanspreken van bestaande overheidstegoeden (SRD 5,6 miljard) en trekkingen op binnenlandse en (nieuwe) buitenlandse leningen.

De stijging van de binnenlandse schuld in deze periode hield voornamelijk verband met de uitgifte van staatsobligaties in het kader van de herkapitalisatie van de CBvS die was opgenomen in het IMF-EFF-programma. Deze maatregel had als doel de financiële positie van de CBvS te versterken en zijn daarmee niet aan te merken als reguliere financiering van het begrotingstekort. De feitelijke dekking van het tekort kwam dus vooral uit buitenlandse schuldfinanciering en het benutten van bestaande middelen.

In deze periode heeft de overheid mede bijgedragen aan SRD-liquiditeiten in omloop. Tegelijkertijd nam de vraag naar buitenlandse valuta tot en met mei toe, terwijl de exportopbrengsten juist afnamen. Hierdoor kon aan deze verhoogde deviezenvraag niet worden voldaan. Een bijkomende uitdaging is dat exporteurs, ondanks de bestaande retentieregeling die voorschrijft dat een deel van hun deviezenopbrengsten via de banken opnieuw beschikbaar moet komen voor de economie, zich in de praktijk nauwelijks aan deze regeling houden. Dit resulteerde in een beperkt deviezenaanbod via de officiële kanalen en vergroot de druk op de lokale valuta, waardoor de SRD deprecieerde in 2025.

Tabel 2.3. Financiering van het tekort tot en met juni 2025 in miljoen SRD

	Eerste kwartaal 2025	Tweede kwartaal 2025	Totaal
Netto Financiële Transacties	-11.360,8	-2.552,8	-13.913,6
A. Netto overheidstegoeden (+)	-1.478,1	-4.120,8	-5.598,9
Buitenland	-	-	-
Binnenland	-1.478,1	-4.120,8	-5.598,9
*Overheidsdeposito's	<u>-1.559,1</u>	<u>-4.026,9</u>	<u>-5.585,9</u>
Centrale Bank	<u>-1.038,3</u>	<u>-4.828,2</u>	<u>-5.866,5</u>
Overige depositonemende instellingen	<u>-582,1</u>	<u>825,0</u>	<u>242,9</u>
Escrow Account (netto)	62,6	-232,1	-169,6
Overige financiële instellingen	-1,2	208,5	207,3
*Leningen	<u>80,9</u>	<u>-93,9</u>	<u>-13</u>
Netto overheidsverplichtingen	9.882,6	-1.567,9	8.314,7
Buitenland	2.301,6	-1002,5	1.299,1
*Leningen	<u>2.301,6</u>	<u>-1002,5</u>	<u>1.299,1</u>
Trekkingen	2586,2	590,1	3.176,2
Aflossingen	284,6	1.592,6	1.877,2
*Effecten (netto)	=	=	=
Binnenland	7.581,1	-565,4	7.015,6
*Leningen	<u>-737,1</u>	<u>-530,4</u>	<u>-1267,5</u>
Trekkingen	1.432,4	510,7	1.943,1
Aflossingen	2.169,5	1.041,1	3.210,6
*Effecten	<u>8.303,7</u>	<u>-60,3</u>	<u>8.243,4</u>
Trekkingen	8.412,8	2,3	8.415,1
Aflossingen	109,1	62,6	171,7
*Debetstanden (netto)	<u>14,4</u>	<u>25,3</u>	<u>39,7</u>

Bron: ministerie van Financiën en Planning

Daarnaast blijkt uit de post *netto overheidsverplichtingen*¹ dat in de maanden februari en april de totale aflossingen op schulden hoger waren dan trekkingen. De overheid heeft in die maanden ook gebruik gemaakt van besparingen om aan haar schuldverplichtingen te voldoen. De totale trekkingen in deze periode bedroeg ca. USD 380,7 miljoen (tabel 2.4). De meeste binnenlandse trekkingen werden daadwerkelijk gedaan uit hoofde van de herkapitalisatie van de CBvS, infrastructurele werken en stijgende supplier debt.

De buitenlandse trekkingen vonden voornamelijk plaats in USD en Euro's van diverse instanties, waarbij de grootste trekkingen afkomstig waren van multilaterale crediteuren waaronder het IMF, de Wereldbank, Inter-American Development Bank (IaDB), Caribbean Development Bank (CDB) en de KBC bank.

In maart 2025 was er ook een trekking van SDR 33.6 miljoen afkomstig van het IMF voor budgetondersteuning, wat tevens de tiende en laatste tranche van het IMF EFF-programma was.

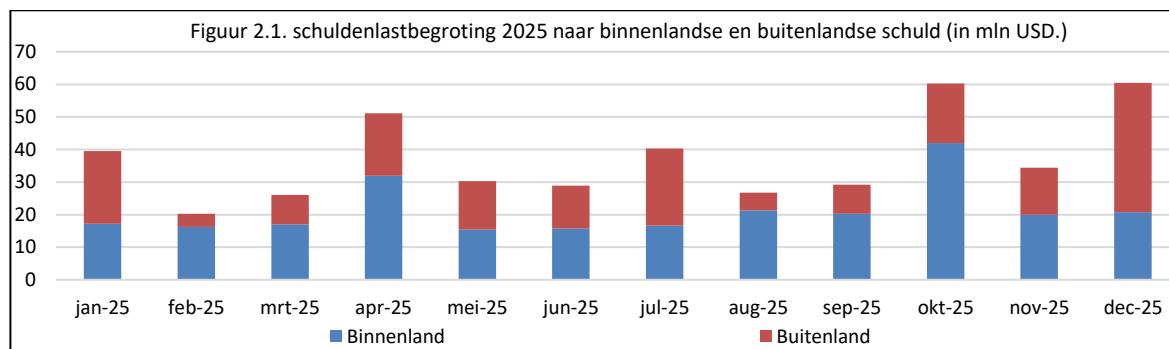
¹ Netto overheidsverplichtingen zijn trekkingen op schulden minus aflossingen.

Tabel 2.4. Totale trekkingen op buitenlandse en binnenlandse schulden in januari-juli 2025

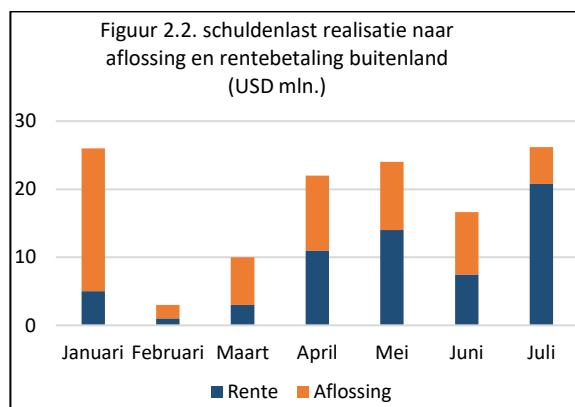
	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Jun.	Jul.	Totaal
Buitenland (in mln.)								
USD	0,2	-	26,4	3,6	6,4	6,0	0,2	
EUR	-	0,3	-	-	-	-	-	
SDR	-	-	33,6	-	-	-	-	
Totaal USD	0,2	0,3	71,0	3,6	6,4	6,0	0,2	87,8
Binnenland (in mln.)								
SRD	8.381,9	-	-	-	-	-	-	
USD	0,0	0,0	11,9	35,0	-	-	-	
EUR	-	-	-	7,9	-	-	-	
Totaal USD	237,1	0,0	11,9	43,9	-	-	-	292,9
Totaal binnen- en buitenland (in USD mln.)								380,7

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

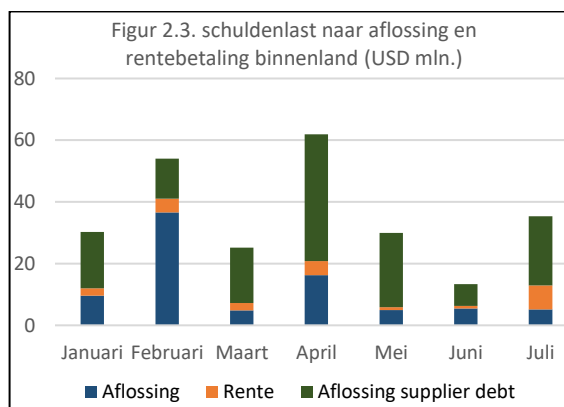
Volgens de schuldenlast begroting 2025, moeten de meeste schuldbetalingen plaatsvinden in de maanden januari, april, oktober en december (figuur 2.1). De totale schuldenlastbegroting voor 2025 bedraagt ca. USD 450 miljoen. Hiervan is 43 procent bestemd voor betalingen aan het buitenland en 57 procent voor betalingen aan het binnenland. In de grafieken 2.2 en 2.3 worden de realisatiecijfers van de schuldenlast betalingen gepresenteerd.

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tot en met juli 2025 bedroegen de totale schuldenlastbetalingen, inclusief betalingen op achterstallige leveranciersschulden (supplier debt), ongeveer USD 378 miljoen. De meeste betalingen vonden daadwerkelijk plaats in april, met een aanzienlijk bedrag aan aflossingen op supplier debt ter waarde van USD 41 miljoen.

Ook in juli werden substantiële betalingen verricht. De belangrijkste betaling deze periode betrof de rentebetaling aan de buitenlandse crediteur (Eurobond), ter waarde van USD 16,7 miljoen. In februari betroffen de grootste betalingen, de aflossing van de geconsolideerde schuld en de kapitaalinjectie aan de CBvS in het kader van haar herkapitalisatie (USD 31,3 miljoen), alsook betalingen aan banken (USD 2,2 miljoen) en aan infrastructurele projecten (USD 1,3 miljoen).

5. Middellange termijn schuldstrategie 2025-2029

De “Medium Term Debt Management Strategy” (MTDS) raamwerk van de Wereldbank en IMF is gebruikt om de middellange termijn schuldstrategie uit te zetten.

Met 2024 als gerealiseerde basisjaar, is het middellange termijn pad voor 2025-2029 uitgezet, om na te gaan hoe de schuld zich kan ontwikkelen, gebaseerd op macro economische projecties van het land, internationale verwachtingen met betrekking tot rentevoeten en wisselkoersen die invloed hebben op onze schuldportefeuille en mogelijkheden hoe financieringstekorten van de overheid in deze periode gedekt kunnen worden.

Het verloop van de kosten en risico indicatoren op middellang termijn, gebaseerd op de financieringsstrategie komt ook aan de orde. De herschikkingsvoorstel van de geconsolideerde schuld van de CBvS is niet meegenomen in deze analyse.

Uitgangspunt: kosten en risico indicatoren Staatsschuldportefeuille 2024

Per ultimo 2024 bedroeg de totale staatsschuld ca. USD 3,5 miljard en de schuld-bbp ratio op was 84 procent. In tabel 3 worden de kosten en risico indicatoren op de schuldportefeuille per ultimo 2024 gepresenteerd naar schulden in vreemde valuta en de lokale valuta (SRD).

Tabel 5.1. Kosten & Risico indicatoren schuldportefeuille (naar valuta soort) per ultimo 2024

		Vreemde valuta schuld	SRD schuld	Totale schuld
Risico Indicatoren op de schuldportefeuille				
Totale schuld (in SRD miljard)		106,3	16,0	122,3
Totale schuld (in USD miljard)		3,0	0,5	3,5
Schuld-BBP ratio		72,5	10,9	84,0
Kosten indicator	Betaalde interest in procenten van het BBP	3,8	1,1	4,8
	Gemiddelde gewogen rentevoet (percentage)	5,0	9,0	5,6
Herfinancierings-risico	ATM (jaren)	6,7	10,0	7,2
	Schulden die in 1 jaar betaald moeten worden (percentage van het totaal)	6,0	3,5	5,7
	Schulden die in 1 jaar betaald moeten worden (percentage van bbp)	4,5	0,4	4,9
Rentevoet risico	ATR (jaren)	5,7	10,0	6,3
	Schuld “refixing” in 1 jaar (percent of totaal)	23,9	3,7	21,2
	Schulden met een vaste rentevoet inclusief schatkistpapier (procenten van totaal)	81,7	100,0	84,2
	Schatkistpapier (procenten van totaal)	0,7	0,3	0,6
Vreemde valuta risico	Vreemde valuta schulden (procent van totaal)			87,0
	Korte termijn vreemde valuta schulden (procent van de internationale reserve)			12,3

Bron: Bureau voor de Staatsschuld MTDS-raamwerk met bewerkingen in augustus 2025

ATM = Average Term to Maturity

ATR = Average Term to Refixing

Het aandeel van vreemde valuta schulden per ultimo 2024 bedroeg ca. 87 procent. De gemiddelde resterende looptijd op de schuldportefeuille is ca. 7,2 jaar, terwijl de gemiddelde

rentevoet op SRD-schulden (ca. 9,0 procent) hoger liggen dan op vreemde valuta schulden (ca. 5,6 procent).

Macro- economische verwachtingen en marktontwikkelingen 2025-2029

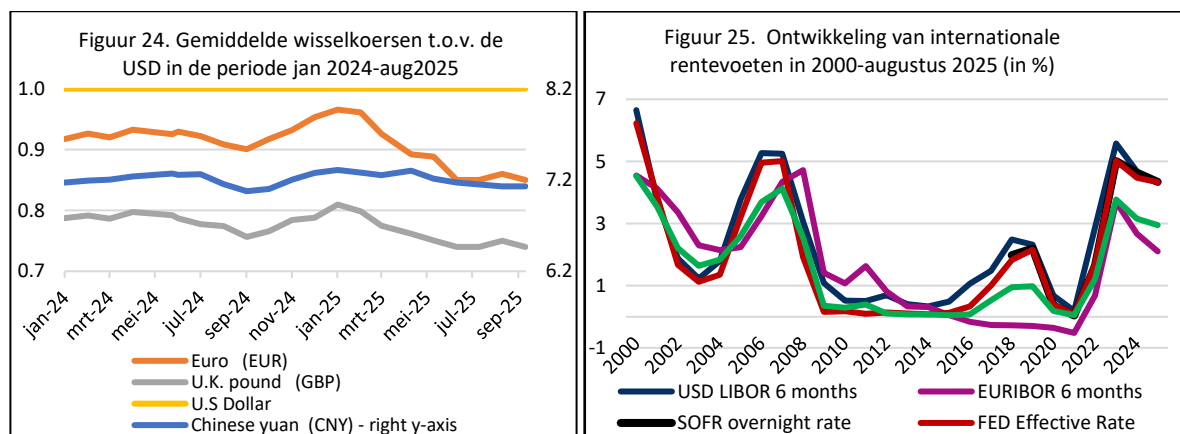
Macro economische vooruitzichten Suriname

De middellange termijn macro economische vooruitzichten zijn afkomstig uit de negende evaluatie rapportage van het IMF voor 2025-2029 waarbij de offshore olie ontwikkelingen zijn meegenomen en wat inzichten van het Ministerie van Financien & Planning.

- Surinaamse economie zal in 2025 – 2029 gemiddeld groeien met ca. 17,7 procent dankzij stijgende investeringen in de private sectoren als voorbereiding op de offshore olieproductie die van start gaat in 2028 en een gemoedelijke stijging van de goudproductie door hoge internationale prijzen en verhoogde vraag.
- Het geschatte bbp in lopende marktprijzen groeit van SRD 163,6 miljard in 2025 naar SRD 469,3 miljard in 2029.
- Het primair overschot van de overheid in procenten van het bbp is voor 2025 geschat op 3,0 procent en voor de daaropvolgende jaren gemiddeld op 6,6 procent door offshore olie inkomsten.
- Het financieringssaldo in procenten van het bbp is voor 2025 geschat op een tekort van ca. 1,3 procent, voor 2026 en 2027 een tekort van respectievelijk 1,0 en 1,1 procent en de daaropvolgende jaren op een overschot van ca. 5,8 en 7,2 procent van het bbp.
- De internationale reserve ontwikkelt zich van USD 1,634 miljard in 2025 naar USD 3,6 miljard in 2029.

Internationale en lokale marktverwachting voor wisselkoersen en rentevoeten van de schuldportefuille

Het historisch verloop van geselecteerde internationale wisselkoersen (Euro, CNY en de Pond) ten opzichte van de USD en relevante internationale rentevoeten worden in onderstaande grafieken gepresenteerd.

Bron: IMF

Bron: www.globalrates.com, fred.stlouisfed.org, IMF

Internationale en lokale marktverwachting met betrekking tot wisselkoersen en rentevoeten zijn als volgt:

- Volgens J.P. Morgan Global Research verwacht men dat EUR/USD eind 2025 rond

- 1,19 zal bedragen, stijgend naar 1,22 in het eerste kwartaal van 2026. Dit impliceert dat de Amerikaanse dollar deprecieert t.o.v. de euro gedurende 2025-2026.
- Recente inzichten van J.P. Morgan tonen dat de USD in 2025 verwacht wordt te dalen naar ongeveer CNY 7,1 per USD, vergeleken met de eerdere verwachting van CNY 7,2 aan het eind van 2024. Dit suggereert een lichte depreciatie van de dollar in 2025.
 - De verwachtingen van het verloop van de SRD, wordt de waarde van de SRD ten opzichte van USD voor 2025 geschat op een depreciatie van SRD van ca. 13 geprojecteerd op procent, terwijl de projectie voor 2026-2027 een depreciatie van ca. 5,6 procent en 2,3 procent is. Voor 2028-2029 wordt een marginale appreciatie verwacht van 1%.
 - Ten aanzien van variabele rentevoeten LIBOR, SOFR dalen de rentevoeten in 2025 tot gemiddeld 4,0 procent en tot 3,2 procent in 2026 en daarna tot 3 procent in 2027-2029. De EURIBOR zal naar verwachting stabiel blijven tussen de 2-2,3 procent in 2025-2029.
 - De projecties voor de rentevoeten van de schatkistpapieren gedenomineerd in SRD dalen van 10 procent in 2025 naar 6 procent in 2028-2029.

Financieringsbronnen van de Staat op middellang termijn

De financieringsbronnen die de overheid thans tot haar beschikking heeft, hebben allen betrekking op buitenlandse multilaterale en bilaterale middelen die veelal concessionele leningen zijn. Op basis van de bestaande leenovereenkomsten wordt een overzicht gepresenteerd in tabel 5.2, hoe groot de maximale trekkingen kunnen zijn. Het gaat hierbij slechts om bestaande projecten en programma leningen waarvoor de fondsen gebruikt kunnen worden.

Tabel 5.2. Beschikbare trekkingen op bestaande buitenlandse leningen op basis van de bestaande leenovereenkomsten voor 2025-2029 (in miljoenen USD)

Crediteuren	2025	2026	2027	2028	2029
Inter-American Development Bank-IDB	256,3	55,8	29,8	27,8	11,8
Caribbean Development Bank-CDB	17,1	0,2	-	-	-
Caricom Development Fund - CDF	5,5	-	-	-	-
Wereldbank	29,0	-	-	-	-
KBC	0,3	-	-	-	-
Totaal	308,2	56,0	29,8	27,8	11,8

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tot juli 2025 is er op de buitenlandse schuld ca. USD 104,1 miljoen getrokken op leningen, inclusief de laatste tranche begrotingssteun van het IMF in maart 2025 ter waarde van ca. USD 44,6 miljoen. Het totaalbedrag aan nog te trekken middelen op de leningen in de schuldportefeuille bedraagt USD 743,6 miljoen.

Volgens de projecties is er per ultimo juli 2025 ca. USD 308 miljoen totaal beschikbaar op lopende project -en programma leningen. Dit kan ook gezegd worden voor 2026, waarbij er ca. USD 56 miljoen beschikbaar is om te trekken op deze leningen.

Tabel 5.3 geeft de Buitenlandse leningen in de pijplijn in 2025-2026 weer. Gedurende het tweede halfjaar van 2025 zullen er geen bedragen meer aan begrotingssteun ontvangen worden. In tabel 5.3 komt tot uiting dat de begrotingssteun volgend jaar ca. USD 150 miljoen kan bedragen. Daarnaast zijn er nog andere project- en programmaleningen in voorbereiding (leningen in de pijplijn) die niet volledig in 1 jaar getrokken kunnen worden.

De middelen verkregen uit begrotingssteun, kunnen door de overheid naar eigen inzicht worden besteed, inclusief voor de aflossing van schulden. Wordt begrotingssteun gebruikt om schulden af te lossen dan spreekt men van een herfinanciering van de schulden, waarbij oude schulden worden afgewikkeld met nieuwe tegen betere voorwaarden (lagere rentevoeten en langere grace perioden en looptijden).

De financiële voorwaarden van de leningen in de pijplijn komen overeen met de voorwaarden van de eerdere leningen van de desbetreffende crediteuren.

Tabel 5.3. Buitenlandse leningen in de pijplijn in 2025-2026 (in miljoenen USD)

Crediteur	Allocatie lening naar sector	2025 2 ^e half- jaar	Status Lening 2025	2026	Status lening 2026
Inter-American Development Bank (IADB)	Budget support i.h.k.v. EFF-programma			150	In voor- bereiding
Sub totaal	Budget support			150	
IADB	Energie			50	In voor- bereiding
IADB	Watervoorziening	75	Gereed voor onder- tekenen	6	Op aanvraag
Islamic Development Bank (ISDB)	Gezondheidszorg				
India	Melkveehouderij			110	
Agence Francaise De Development (AFD)	Publieke dienstverlening			30	Op aanvraag
OPEC Fund for International Development	Gezondheidszorg			50	In voor- bereiding
The Saudi Fund for Development (SFD)	Gezondheidszorg			30	In voor- bereiding
China	Bouw Brug Suriname - Guyana			118	In voor- bereiding
Caricom Development Fund (CDF)	Watervoorziening			6	Op aanvraag
Caribbean Development Bank (CDB)	Energie			41	Op aanvraag
AFD	Watervoorziening			14	Op aanvraag
Sub totaal		75		455	
Totaal		75		605	

Bron: Ministerie van Financien & Planning en Bureau voor de Staatsschuld

* Board date wil zeggen dat er een tentatieve datum is vastgesteld wanneer de lening door de Board van de instanties besproken zal worden.

** Bij elke goede kwartaal evaluatie van het IMF – EFF-programma komt er ca. SDR 19,1 miljoen (USD 25,8 mln.) vrij voor begrotingssteun.

Ontwikkeling lokale geld en kapitaalmarkt op middellang termijn

De lokale geld en kapitaalmarkt, alsmede de primaire en secundaire markten zijn nog vrij onderontwikkeld in Suriname. De Centrale Bank van Suriname geeft termijndeposito's en Centrale Bank Certificaten uit via veilingen als onderdeel van hun open markt operaties. Maar deze zijn meer bedoeld als liquiditeitsbeheer van het te voeren monetair beleid dan voor het

aantrekken van externe financiering en zijn alleen toegankelijk voor andere financiële instellingen.

In maart 2025 heeft Staatsolie obligaties uitgegeven om hun aandeel in toekomstige oliewinningsprojecten te financieren. Met deze uitgften is ruim USD 515 miljoen opgehaald wat significant hoger is dan de target van ruim USD 300 miljoen, wat aangeeft dat er wel degelijk interesse is. Een minimum inleg van 100 euro of dollar heeft ervoor gezorgd dat een breed scala aan investeerders uit Suriname konden participeren.

De secundaire markt in Suriname bestaat uit de Suriname Stock Exchange (SSX) opgericht in 1994. Echter zijn er maar 12 bedrijven genoteerd en vindt handel maar 2 keer per maand plaats, wat een weerspiegeling is van het lage handelsvolume en beperkte liquiditeit. De meeste handel wordt gedaan door institutionele beleggers, de deelname van particuliere beleggers blijft zeer beperkt.

Samenvattend zijn de financiële markten van Suriname in ontwikkeling, maar blijven beperkt in diepgang, transparantie en liquiditeit. De geldmarkt wordt gedomineerd door vastrentende schatkistpapier met weinig interbancaire activiteit. De primaire markt heeft recent succes geboekt (door de Staatsolie-obligatie), maar er zijn nog steeds geen regelmatige openbare emissies. De secundaire markt is klein en illiquide, met lage handelsvolumes en weinig beweging in aandelen.

Recent is door het IMF CARTAC een bijeenkomst georganiseerd dat specifiek ging over het ontwikkelen van de kapitaalmarkt in lokale valuta, genaamd “Local Currency Bond Market” (LCBM). Naast deelnemers uit Guyana, Jamaica en St. Lucia waren medewerkers van het SDMO en van de Centrale Bank van Suriname aanwezig. Het doel van de workshop was het presenteren van een model en Excel tool waarmee de huidige stand van de lokale kapitaalmarkt kan worden beoordeeld. Tijdens de workshop werden de elementen van een goed functionerende kapitaalmarkt in lokale valuta behandeld, en werd ook aangegeven wat men kan doen om deze verder te ontwikkelen.

Een goed functionerende LCBM bestaat volgens het IMF CARTAC uit zes elementen die ze “Building Blocks” hebben genoemd. Deze zijn de Money Market, Primary Market, Secondary Market, Investor Base, Financial Market Infrastructure (FMI) en Legal and Regulatory Framework. Tijdens de workshop is een Excel tool gepresenteerd waarmee men een assessment kan maken over de huidige stand van zaken per Building Block. Met de uitkomsten van die tool kan men snel zien welke elementen meer aandacht verdienen om zo tot een goed werkende kapitaalmarkt in lokale valuta te komen. De resultaten in de tool worden op verschillende manieren gepresenteerd, waaronder in een “Heat Map”. De Tool is voor Suriname ingevuld en dat heeft geleid tot de volgende Heat Map:

Uit de grafiek 5.4. valt af te lijden dat bijna alle elementen noodzakelijk voor een goed functionerende kapitaalmarkt nog onderontwikkeld zijn in Suriname.

De Surinaamse geldmarkt bevindt zich in een vroege ontwikkelingsfase, er is sprake van een basisstructuur; de Centrale Bank van Suriname (CBvS) geeft kortlopende centrale bankcertificaten (CBC's) die vooral gebruikt worden voor inflatiebeheer. Ondanks de eerste stappen richting marktontwikkeling, kampt Suriname nog met enkele belangrijke uitdagingen op het gebied van de geldmarkt. Een eerste belangrijke stap is het opzetten van een duidelijke

juridisch kader als bescherming voor de participanten. Daarnaast is het cruciaal om de markttransparantie te vergroten. Voorts moet worden gewerkt aan de ontwikkeling van een actieve interbancaire markt, ondersteund door instrumenten zoals T-bills en andere kortlopende instrumenten.

Money Market	Primary Market	Secondary Market	Investor Base	Financial Market Infrastructure	Legal and Regulatory Framework
Well-functioning short-term securities and repo markets	Marketable domestic debt as a share of central government total debt	Market liquidity and depth – Objective indicator	Market participants	FMI technology platforms (FMI systems framework)	Borrowing authority and Primary Market Rules
Monetary policy operating framework	Stability of domestic market financing	Market liquidity and depth – Objective indicator	Depth and diversity of the banking sector	Security registration	Market regulation, rules and enforcement
Monetary policy operations	Risk profile of local currency marketable government securities	Pre-trade transparency	Depth and diversity of the non-banking sector	Security Custody	Investor protection
Transparency	Issuance across the yield curve	Post-trade transparency	Investor relations management	Clearing and settlement risk	Collective Investment Schemes (CIS)
The legal framework for repurchase transactions	Market-based pricing	Trading Environment	Domestic institutional investors	Governance and access policies of CSD and/or CCP systems)	Tax certainty and neutrality for key primary and secondary market transactions across key investor classes
	Market-based placement mechanisms	Market-making Preconditions	Central bank monetary financing	Market Segmentation	
	Auction System		Foreign investors	FMI liquidity support (Repo Market)	
	Predictability and transparency of issuance		Buy-and-hold investors	Regulation, supervision and oversight	
	Government cash flow forecasts				
	Transparency of auction results				
	Market fragmentation				
	Benchmark bonds				
	Cash and debt management				

Stage 1: Nascent
Stage 2: Developing
Stage 3: Emerging
Stage 4: Mature

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Grafiek 5.4. Resultaten van de LCBM Tool voor Suriname

De primary market van Suriname bevindt zich momenteel in een onderontwikkelde staat. Voor het ontwikkelen van de primary market is het van belang dat er duidelijke afspraken worden gemaakt met betrekking tot wie de uitgifte voor de staat zal doen en duidelijke afspraken met betrekking tot de diverse instrumenten ter voorkoming van het ‘crowding- out effect’. Daarnaast moeten de prijzen van de schatkistpapieren conform de markt bepaald worden. Verder is het van belang dat het veiling system in plaats is, dit zal ervoor zorgdragen dat de uitgifte van schatkistpapieren transparant zal plaatsvinden.

Uit de beoordeling blijkt ook dat alle kenmerken van een goed functionerende secundaire markt in Suriname nog ontbreken. Er is geen actieve handel over verschillende looptijden (de zogenaamde yield curve), er zijn geen dagelijkse prijsnoteringen, geen elektronische handelsplatformen, en ook geen transparantie na afloop van transacties (post-trade informatie). Daarnaast zijn de voorwaarden om een marktmakingssysteem op te zetten niet aanwezig. Er zijn te weinig sterke financiële instellingen met de juiste kennis en IT-middelen, en instrumenten om risico’s af te dekken (zoals renteswaps) zijn niet beschikbaar.

De Building Block “Investor Base” bevindt zich in een ontwikkelende fase, echter zijn er nog enkele beperkingen in technische zaken, wetgevingen en tekortkomingen binnen de initiële marktcondities.

Volgens de Tool is de Financial Market Structure ook onderontwikkeld in Suriname. Om deze Building Block verder te ontwikkelen dient men een moderne elektronische FMI-platform (software en hardware) te implementeren wat samenwerking en efficiëntie tussen de verschillende systemen bevordert. Clearing en settlement risk kan worden tegengegaan door een elektronische “central security depository” te implementeren waar ook de betalingen mee verwerkt kan worden. Market segmentation kan worden tegengegaan door te werken naar een eenduidig platform waar de verschillende systemen mee samen kunnen werken. Goed bestuur en toegangsbeleid versterken de geloofwaardigheid en reputatie van de FMI bij de investeerdersbasis en regulering en supervisie dient te worden vastgelegd in de wet om dit onderdeel te verbeteren.

De Legal and Regulatory Framework in Suriname is ook nog onderontwikkeld. Alleen op het gebied van autoriteit, regelgeving en bescherming scoort Suriname redelijk. Op het gebied van handhaving kunnen er nog stappen gezet worden door een wettelijke basis te creëren voor instanties om te kunnen handhaven en te reguleren. Op het gebied van collective investment schemes en tax certainty and neutrality is er nagenoeg nog geen regelgeving en dient deze dus ontwikkeld te worden.

Samenvattend is het voor Suriname vooral van belang dat de initiële marktcondities, wet en regelgeving, en infrastructuur binnen elke Building Block verder ontwikkeld worden. Dit zal ertoe leiden dat er meer participatie in de markt zal zijn, wat weer als gevolg heeft dat de markten meer liquide, efficiënter en transparanter zullen worden. Om dit te bereiken is het noodzakelijk dat er een gecoördineerd beleid gevoerd wordt door de betrokken instanties met als doel om de algehele kapitaalmarkt verder te ontwikkelen.

Resultaat Medium Term Debt Management Strategie 2025-2029

Gebaseerd op de geprojecteerde primaire rekening overschotten van de overheid op middellang termijn om schulden af te lossen, minimale financieringstekorten in deze periode, een stijgende nominale bbp en de beschikbare financieringsbronnen die grotendeels buitenlandse multilaterale en bilaterale bronnen zijn, maar ook de gelegenheid om voorzichtig de binnenlandse geld en kapitaalmarkt te ontwikkelen vanaf 2026 zullen de kosten en risico indicatoren aan het eind van 2029 er als volgt uitzien, zoals dat gepresenteerd is in tabel 5.4.

Het middellange termijn schuldstrategie in het Staatsschuldenplan 2026 met als laatste jaar 2029, vertoont een schuld portefeuille dat houdbaar is en wel 40,6 procent van het bbp. Voorts blijven de kosten onder de target van 5,9 procent. Desondanks worden de volgende risico's zichtbaar;

Tabel 5.4. Kosten & Risico indicatoren en targets voor eind 2029 gebaseerd op de strategie

Risico Indicatoren op de schuldportefeuille		Totale schuld 2024	Targets voor 2029
Nominal total debt as percent of GDP		40,6	Beneden 60
Kosten indicator	Gemiddelde gewogen rentevoet (percentage)	4,8	ca. 5,9
Herfinancierings- - risico Rentevoet risico	Schulden die in 1 jaar betaald moeten worden (percentage van het totaal)	9,5	10,5
	Schulden die in 1 jaar betaald moeten worden (percentage van bbp)	2,9	3,9
	ATM vreemde valuta Portefeuille (jaren)	6,7	6,2
	ATM SRD Portefeuille (jaren)	6,0	6,5
	ATM totale Portefeuille (jaren)	6,6	6,3
Interest rate risk Vreemde valuta risico	ATR (jaren)	2,7	6,3
	Schuld “refixing” in 1 jaar (percent of totaal)	55,2	48,2
	Schulden met een vaste rentevoet inclusief schatkistpapier (procenten van totaal)	52,6	59,0
	Schatkistpapier (procenten van totaal)	0,0	0,7
Vreemde valuta risico	Vreemde valuta schulden (procent van totaal)	89,4	83,1
	Korte termijn vreemde valuta schulden (procent van de internationale reserve)	15,9	21,9

Bron: Bureau voor de Staatsschuld MTDS-raamwerk met bewerkingen in september 2024

Omdat het tekort veelal door multilaterale crediteuren wordt gefinancierd in 2025-2026, zal het vreemde valuta wisselkoersrisico alleen maar stijgen tot ca. 89,4 procent van de schuldportefeuille.

Het herfinancieringsrisico blijft aanwezig doordat 9,5 procent van de schuld binnen een jaar vervalt, net beneden valt dan de doestelling van 10,5 procent.

De gemiddelde looptijd van de portefeuille ligt net boven de targets: 6,7 jaar voor de vreemde valuta-schulden, 6,0 jaar voor de SRD-schulden en 6,6 jaar in totaal. Dit wijst op een redelijk, maar nog niet optimaal looptijdbeheer; verdere verlenging zou de herfinancieringsdruk kunnen verlagen.

Wat het renterisico betreft, valt op dat de Average Time to Refixing (ATR) met 2,7 jaar duidelijk onder de beoogde 6,3 jaar blijft. Hierdoor moet de rente van de schuld vaker worden bijgesteld en blijft de portefeuille gevoelig voor renteontwikkelingen en roll over risico. Dit komt doordat de aflossing van de hoofdsom van de Eurobond start en doorgaat tot de laatste betaling in 2033. De jaarlijkse aflossing op de Eurobond bedraagt USD 100,6 miljoen. Daar staat tegenover dat 55,2 procent van de schuld binnen een jaar wordt herzien, boven de target van 48,2 procent. Ook het aandeel vaste rente, met 52,6 procent, komt beneden de doelstelling wat de portefeuille blootstelt aan plotselinge rentestijgingen. De schatkistpapieren spelen in dit geheel nauwelijks een rol, aangezien het aandeel nog steeds 0,0 procent bedraagt van te totale schuldportefeuille, tegen een target van 0,7 procent.

6. Debt Sustainability Analyse (DSA) 2025-2029

De schuldenhoudbaarheidsanalyse (DSA) van de centrale overheid beoordeelt de ontwikkeling van de schuld op de middellange termijn, gebaseerd op het macro-economische vooruitzicht van het land en internationale economische indicatoren. Hierbij worden ontwikkelingen van schuldratio's zoals de schuld-bbp-verhouding en diverse schuldendienstratio's geanalyseerd om te beoordelen of de overheid in staat is haar schulden op tijd af te lossen. Groeien deze ratio's explosief in de geanalyseerde periode, dan kan geconcludeerd worden dat de schuld niet houdbaar is.

De DSA wordt uitgevoerd met een model dat Lazard aan het begin van het schuldhervormingsproces voor Suriname heeft ontwikkeld. De input van dit model bestaat uit schuldendienstprojecties van de schuldenportefeuille, nieuwe leningen en verwachte uitbetalingen, evenals vooruitziende macro-economische en fiscale prognoses, zoals economische groei, inflatie, wisselkoersontwikkelingen, binnenlandse en internationale rentestanden, exportprestaties, fiscale uitkomsten en renteontwikkelingen.

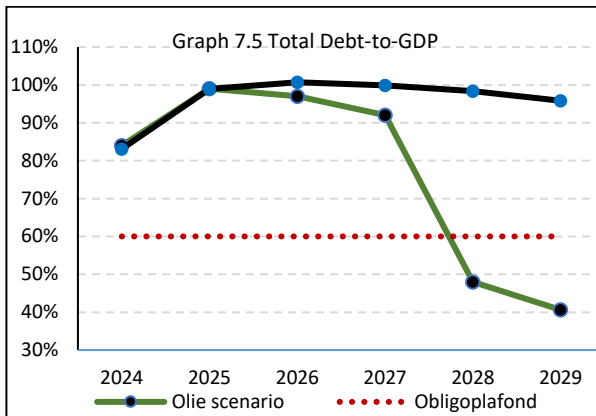
Wat ook in het model is verwerkt, is de eerste kapitaalinjectie van de Centrale Bank van Suriname en een verwachte aanvullende kapitaalinjectie van ca. SRD 6,2 miljard als gevolg van verliezen in 2022. Daarnaast houdt het model rekening met de afwikkeling van achterstallige betalingen aan leveranciers in 2027, die in 2024 een bedrag van SRD 6,9 miljard bedroegen. De gegevens die als input voor het model worden gebruikt, komen grotendeels van het IMF, met enkele berekeningen door het SDMO.

De schuldenhoudbaarheidsanalyse (DSA) kijkt vijf jaar vooruit, met 2024 als basisjaar. Het model omvat twee scenarios:

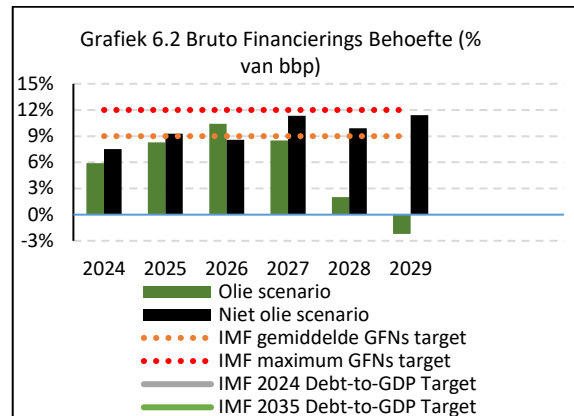
- een scenario met offshore olieproductie, gebaseerd op het Medium Term Fiscal Framework en
- een scenario zonder offshore olie, gebaseerd op de zevende beoordeling van het EFF-programma door het IMF.

Het scenario met offshore olieproductie gaat ervan uit dat de olieproductie start in 2028, met een gemiddelde olieprijs van USD 72,5 per vat in de periode 2025-2029. De VRI (Verplichte Risico-Index), een voorwaardelijke verplichting, is ook geïntegreerd in dit scenario en start in 2028 als onderdeel van de primaire uitgaven van de overheid.

In het oliescenario wordt verwacht dat de wisselkoers van de SRD ten opzichte van de USD in 2025-2027 minder sterk zal depreciëren dan in het niet-oliescenario, vanwege de positieve vooruitzichten voor de olie- en gasindustrie op korte termijn. Na 2027 zal de SRD een sterke munt zijn door de algemene economische groei en de stijging van de exportinkomsten. Eenzelfde ontwikkeling is te zien in beide scenario's wat betreft de internationale reserves.

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

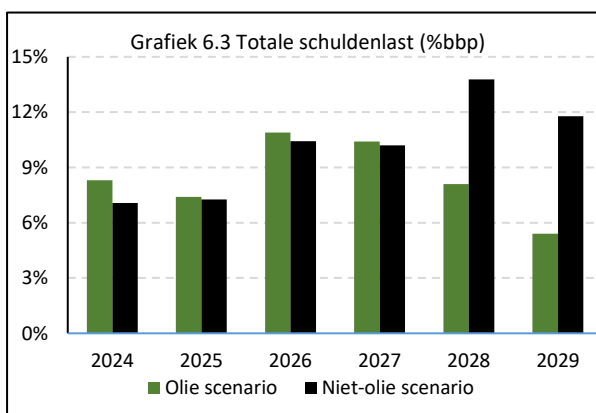

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

De uitkomst van de twee scenario's – zonder olie en met offshore olie vanaf 2028 – laat een interessante ontwikkeling zien van de schuld-bbp-ratio's op middellange termijn. De schuld-bbp-ratio stijgt in 2025 door de kapitaalinjectie in de Centrale Bank, laatste IMF tranche, en het totale overheidstekort. In het niet-oliescenario daalt de ratio na 2025 zeer geleidelijk tot ongeveer 96 procent aan het einde van 2029. In dit scenario ligt het niveau van de staatsschuld nog boven het officiële schuldenplafond zoals vastgelegd in de Nationale Schuldwet.

In het oliescenario is duidelijk te zien dat de schuld-bbp-ratio vanaf 2028, als gevolg van offshore olieproductie, al onder het schuldenplafond van 60 procent ligt. In 2029 bedraagt de ratio ongeveer 43 procent.

Grafiek 6.2 toont de bruto financieringsbehoeften (Gross Financing Needs, GFN) als percentage van het bbp op middellange termijn voor beide scenario's, inclusief de IMF-richtwaarden voor landen met toegang tot de kapitaalmarkt. Het gemiddelde GFN-doel voor deze landen is vastgesteld op 9 procent van het bbp, met een maximale grens van 12 procent. In de olie scenario is er een piek in de GFN in 2026 op 10,4 procent van het bbp. De bruto financieringsbehoeften (GFN's) blijven op middellange termijn onder de maximale grens van 12 procent die het IMF hanteert, maar de piek in 2026 wijst op grote fiscale uitdagingen die tijdig moeten worden aangepakt. In het oliescenario dalen de GFN's scherp tot ongeveer -2,2 procent in 2029, terwijl ze in het niet-oliescenario nog steeds rond de 11 procent liggen. De lagere ratio in het oliescenario is te verklaren door een veel groter bbp en hogere overheidsinkomsten na de start van de offshore olieproductie.

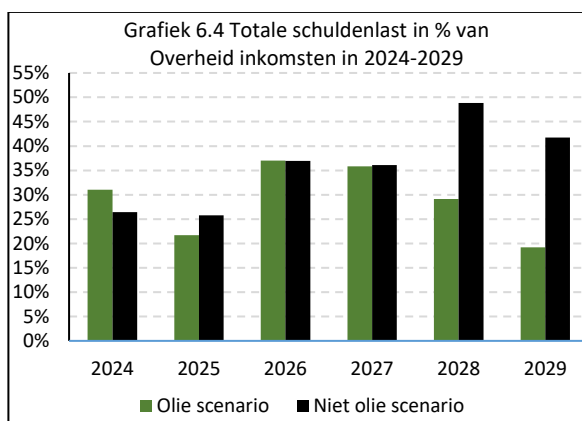

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

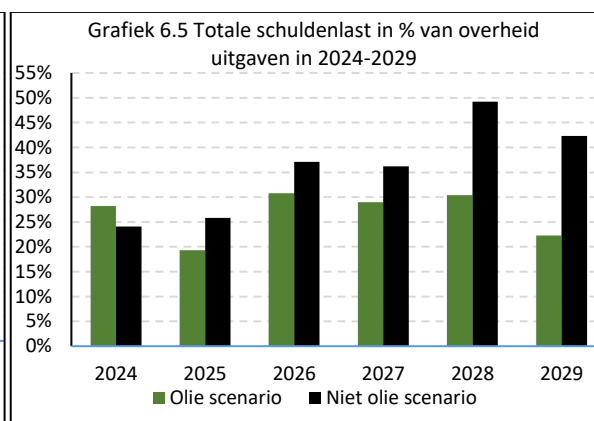
Grafiek 6.3 laat zien dat de schuldendienstratio in 2026 ongeveer 11 procent van het bbp bedraagt. In het oliescenario daalt deze ratio tot ongeveer 5,4 procent, maar in het niet-oliescenario komt er een piek in 2028 en bedraagt de ratio circa 14 procent in 2029. De hogere ratio in het niet-oliescenario na 2027 wordt ook beïnvloed door een sterkere depreciatie van de SRD gedurende de hele periode.

De schuldenlast ten opzichte van de overheidsinkomsten en -uitgaven bedraagt respectievelijk ongeveer 37 procent en 31 procent in 2026 en 35 procent en 29 procent in 2027 (zie grafiek 6.4 en 6.5). Deze ratio's zijn behoorlijk hoog, waardoor tijdige fiscale planning noodzakelijk is om deze zware schuldenlast in 2027 het hoofd te bieden.

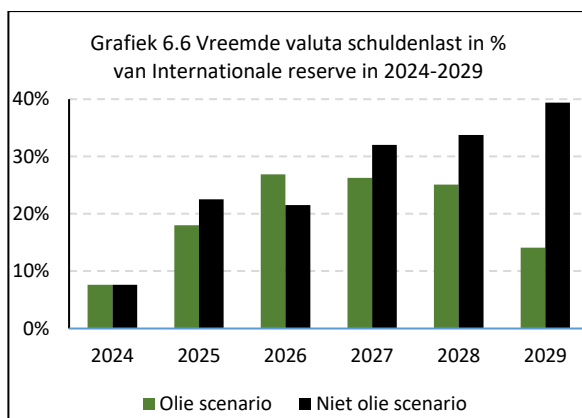
In het niet-oliescenario bereiken beide indicatoren zelfs 50 procent in 2028. Dit is een duidelijk teken dat de schuldenlast voor de overheid niet houdbaar is. In het oliescenario ligt de schuldenlast voor de overheidsbegroting in 2029 rond de 19 procent van de inkomsten en 22 procent van de uitgaven.

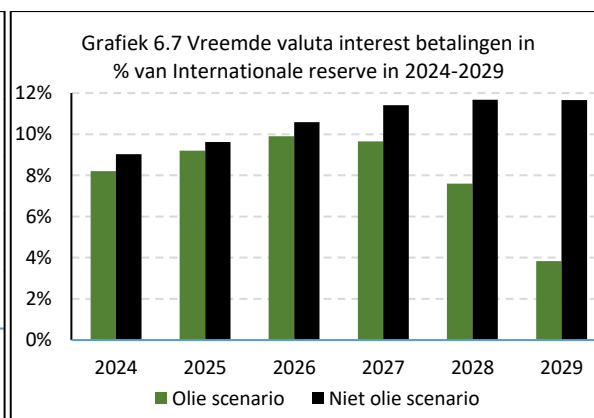
Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Net als bij alle voorgaande schuldendienstratio's pieken de betalingen op vreemde valuta-schulden en de rentebetalingen als percentage van de internationale reserves in 2026, waarna ze in het oliescenario weer afnemen. In het niet-oliescenario blijven deze ratio's stijgen naar niet-duurzame niveaus. De totale schuldendienst en rentebetalingen in vreemde valuta, uitgedrukt als percentage van de internationale reserves, worden in het oliescenario voor 2027 geraamd op respectievelijk ca. 27 procent en ca. 10 procent.

7. Leenplan 2026

In het leenplan moet worden aangegeven hoe het financieringstekort van de overheid in het begrotingsjaar van 2026 gedekt zal worden. Het financieringstekort is het tekort dat daadwerkelijk gedekt moet worden met nieuwe leningen en wordt afgeleid van het begrotingstekort van de overheid.

Financieringstekort 2026

Tabel 6.1. Overheidsfinanciën in 2024-2026

Bedragen in miljoen SRD	2024 Realisatie	2025 Goedgekeurde begroting	2026 Ontwerp Begroting
Totale ontvangsten (GFS)	52.565	46.853	50.977
Totale uitgaven (GFS)	52.230	58.566	53.092
Totale uitgaven aan schuldenlast: aflossingen, interestbetalingen en fees	13.315	16.781	15.781
Primaire rekening	620	-5.149	5.687
Resultaat totale rekening (GFS) = financierings- resultaat	-3,786	-11.713	-2.115
Begrotingssaldo	335	-13.137	-6.250
Primaire rekening in % bbp	0,4%	-3,1%	3,2%
Resultaat totale rekening in % bbp	-2,6 %	-7,2%	-1,2%
Begrotingssaldo in % bbp	0,2%	-8,0%	-3,5%
BBP cijfer in mln. SRD	146.551	163.645	179.971

Bron: Economische Aangelegenheden, Ministerie van Financiën & Planning, ABS, IMF

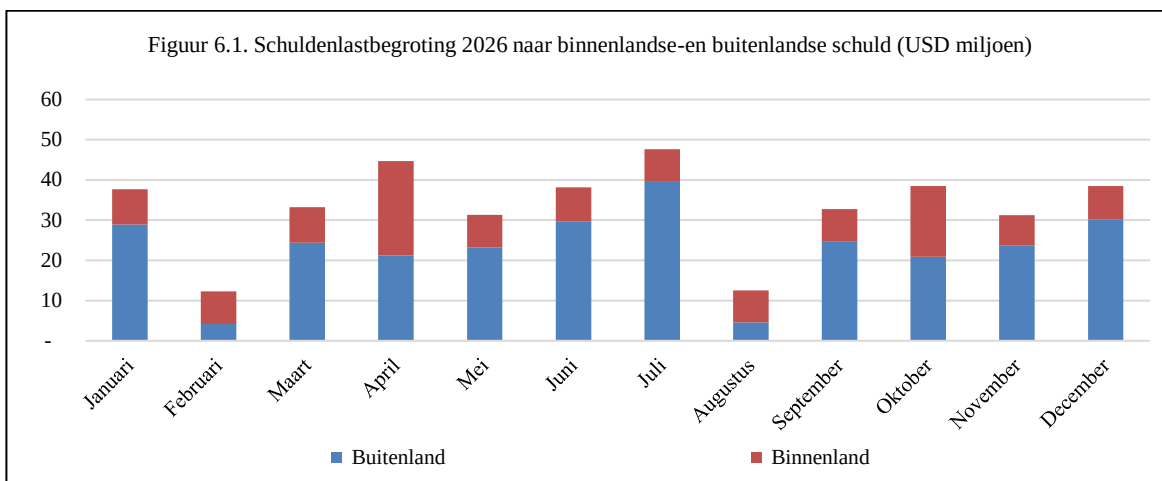
GFS: Government Finance Statistics Manual (Internationale standard voor de presentatie van de begroting)

Het IMF Extended Fund Facility-programma is in maart 2025 afgerond. Voor 2025 was er een target vastgesteld om een primair overschot van 3,5 procent van het bbp ter waarde van SRD 6,5 miljard te behalen. Echter weergeeft het primair saldo een tekort van 3,1 procent van het BBP, voornamelijk door een sterke groei van de totale uitgaven en een oplopende schuldenlast. Terwijl de ontvangsten slechts beperkt stijgen, resulteert dit in een primair tekort van SRD 5,1 miljard en een totaal tekort van SRD 13,1 miljard. Voor 2026 is dit target bepaald op 3,2 procent van het geschatte bbp.

Volgens de Ontwerpbegroting 2026 wordt echter een tekort op de totale overheidsbalans geraamd van circa SRD 2 miljard, oftewel 1,2 procent van het bbp.

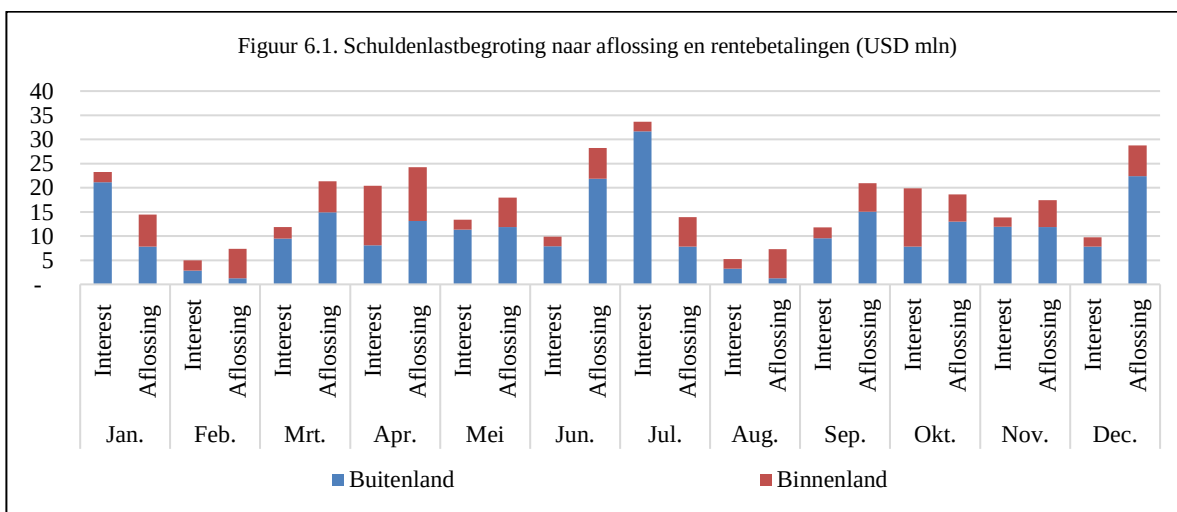
De totale schuldenlast op de begroting voor 2026 bedraagt SRD 14,9 miljard, wat overeenkomt met circa USD 401 miljoen, exclusief potentiële leningen (loans in the pipeline). Van dit bedrag is ongeveer USD 2,4 miljoen gereserveerd voor bijkomende kosten, waaronder transactiekosten, (OB op) provisiekosten en herstructureringskosten.

Van de totale middelen is 69 procent (USD 275 miljoen) bestemd voor betalingen op de buitenlandse schuld en 31 procent (USD 123 miljoen) voor de binnenlandse schuld, inclusief supplier debt ter waarde van USD 29 miljoen. Binnen deze verdeling wordt 55 procent aangewend voor aflossingen en 45 procent voor rentebetalingen.

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Het merendeel van de schuldenlastbetalingen vindt plaats in de maanden januari, april, juni, juli, oktober en december (zie figuur 6.1 en 6.2). De totale rentelasten worden geraamd op ongeveer USD 178 miljoen, terwijl de aflossingen uitkomen op circa USD 220 miljoen.

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

De grootste rentebetalingen aan buitenlandse schuldeisers vinden plaats in januari voor 12 procent en in juli voor 28 procent, voornamelijk door de rentelasten op de Eurobond. In de maanden juni en december nemen de betalingen toe door aflossingen aan het IMF in beide maanden, en ook door aanzienlijke aflossingen aan de Inter-American Development Bank (IADB). Beide maanden omvatten elk 10 procent van het totaal te verrichten aflossingen.

Bij de binnenlandse schuld vallen de grootste rentebetalingen in april en oktober waarbij elk maand afzonderlijk 7 procent van het totaal omvat. Deze hebben voornamelijk betrekking op de herkapitalisatie van de Centrale Bank van Suriname (CBvS), de overnames van de schulden en de infrastructurele projecten.

De grootste aflossingen vinden eveneens plaats in april en omvat 5 procent van het totaal af te lossen bedrag, voornamelijk door de geplande betalingen op de overnames van de schulden door de desbetreffende banken, de aflossingen op infrastructurele werken en de aflossing van schatkistpapier.

Financiering van het begrotingstekort 2026

Het totaal begrotingstekort voor 2026 van SRD 10,5 miljard wordt als volgt gefinancierd:

- Trekking op alle oude leningen van multilaterale crediteuren;
- Interim op overheidsbesparingen;
- In 2026 zullen de uitgaven veelal worden afgestemd op inkomsten;
- Verdere mogelijke herstructureringen met binnenlandse en/of buitenlandse crediteuren;
- Verbeterde belastinginningen;
- Verder ontwikkelen van de lokale kapitaalmarkt vanaf 2026.